

Müəllifi İlham Əliyevdir

Yaşıl həyat

Baş plana əsasən, Bakıda hibrid dəhlizlər yaradılacaq, ictimai parkların sahəsi artırılacaq

Son illər Azərbaycanda, xüsusən Bakıda yaşılıqların artırılması, təbii landsaftın saxlanılaraq qorunmasının, paytaxt sakinlərinin asudə vaxtlarını keçirmələri üçün bir çox ərazidə müxtəlif tipli parkların salınmasının şahidi oluruq.

Prezident İlham Əliyevin tapşırığı əsasında yaşayış məhəllələrinə yaxın ərazilərdə yaşılıqların qorunmasına, xüsusən meşə tipli parkların salınmasına üstünlük verilir.

Bütün bunlar nəzərə alınaraq baş planı ictimai parkların sahəsinin artırılması hədəflənib. 2040-cı ilədək mövcud məskunlaşma və yeni inkişaf ərazilərində ictimai parklar (2020-ci ilə olan göstərici 920 ha) üçün təqribən 1151,3 hektar əlavə torpaq sahəsi ayrılacaq.

Buraya Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodu ətrafında təklif olunan yeni park da daxildir. Bu park yaxınlıqda yerləşən six məskunlaşmış məhəllələrdən, ictimai-ışğuzar zonalarından və elmi-tədqiqat mərkəzlərinin yerləşdiyi ərazilərdən yüksəkkeyfiyyətli ictimai yaşılıqlara və rekreasiya ərazilərinə çıxışı təmin edəcək. Qeyd olunan ərazi SOCAR tərəfindən Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunun transformasiyası və modernləşdirilməsi layihəsi

tamlandıqdan sonra park kimi inkişaf etdiriləcək. Zavodun ətrafında təklif olunan hibrid "yaşıl dəhliz"lərlə birlikdə bu park yaşıl mühafizə zolağı funksiyasını daşıyaraq davamlı, sağlam və yüksəkkeyfiyyətli yaşayış mühitini təmin edəcək. 2027-ci ilədək dənizkənarı sahil parklarının 266,8 ha, 2040-cı ilə qədər 985,9 ha, hibrid "yaşıl dəhliz"lərin 2027-ci ilə kimi 303,9 ha, 2040-cı ilə kimi isə 361,6 hektara çatdırılması planlaşdırılır.

4

Yeni strateji dövrün başlanğıcı

Hazırda Azərbaycan dünya miqyasında müstəqil siyasəti, beynəlxalq aləmdə nüfuzu, regionda uğurlu fəaliyyəti ilə güclü ölkələr sırasındadır. İndi sülh danışıqları ilə yanaşı, ölkəmiz üçün ön mühüm siyasi hadisə fevralın 7-də keçiriləcək prezident seçkisidir. Bu, Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixi üçün çox mühüm əlamətdarlıq kəsb edir. Bu seçki ilə dövlətçilik tariximizdəki müəyyən bir dövrə yekun vurulur və gələcək inkişaf baxımından çox strateji bir mərhələ başlanır. Azərbaycan Prezidenti də bu baxımdan

7 fevral seçkilərinin tarixi qiymətini və izahını verdi. Sentyabrda antiterror əməliyyatı ilə Azərbaycanın öz dövlət suverenliyini bərpa etməsi, Xankəndidə Dövlət bayrağımızın ucaldılması həqiqətən epoxal bir hadisədir. Azərbaycanın çoxoxsuzluq tarixində buna bənzər Zəfər qazanılmayıb. Dövlət rəhbərimizin də bəyan etdiyi kimi, bütün amilləri - siyasi, hərbi və 30 illik işğal, ərazinin relyefini, müdafiə xüsusiyyətlərini nəzərə alsaq, bu, xalqımızın, dövlətimizin ən parlaq Qələbəsidir. Prezident İlham Əliyev dedi: "Bu

gün biz 2024-cü ilə suverenliyini tam bərpa etmiş ölkə kimi, xalq kimi başlayırıq. Hesab edirəm ki, müasir tariximizin yeni dövrü məhz sentyabrın 20-dən sonra başlayır". 7 fevral prezident seçkisi də bu yeni dövrə, yeni tarixi reallıqlara təsadüf edir. Müstəqillik tariximizdə ilk dəfə olaraq prezident seçkisi ərazi bütövlüyü bərpa olunmuş Azərbaycanın hər yerində keçiriləcək. Bütün ərazilərimizdə seçki məntəqələri yaradılacaq. Azərbaycan vətəndaşlarının ölkənin hər yerində səsvermə hüququ təmin ediləcək.

3

Azərbaycanı yeni hədəflərə doğru aparən Lider

"Fransa illərboyu Afrika və Şərqi Asiya dövlətlərinə, dənizə yaxın bölgədə yerləşən xalqlara qarşı talançılıq və soyqırım siyasəti yürüdü. Ermənistan torpaqlarımızı işğal altında saxlayan zaman Fransa hər zaman bu dövlətə və onun işğalçı siyasətinə dəstək verib. Vətən müharibəsində şanlı qələbəmizdən sonra ölkəmizə qarşı düşmənçilik siyasətini daha da genişləndirib. Makron administrasiyası və Fransa Senatı ölkəmizə qarşı tənqib və qorəz dolu bəyanatlar səsləndirməyə başlayıblar. Bəzi hallarda Azərbaycanı qarşı hədəflərə dolu bəyanatlar səsləndirirlər. Fransa düşündü ki, zəif, gücsüz dövlətlərə qarşı həyata keçirdiyi bu siyasəti Azərbaycanda da həyata keçirə biləcək və ölkəmiz onların diktəsi ilə hərəkət edəcək. Makron anlamadı ki, qarşısındakı qüdrətli Azərbaycan dövlətidir və bu dövlətin İlham Əliyev kimi güclü lideri, mahir diplomati, beynəlxalq hüququ mükəmməl bilən, milli və dövlət maraqlarını uca tutan Prezidenti var".

3

Azərbaycan Fransanın məkrli planlarını iflasa uğradır

"Dövlət başçısı qətiyyətli şəkildə Fransanın gözünün içində baxaraq onun çirkin niyyətlərini və əməllərini ifşa edib. Tərəfdarları cinayət əməllərinə görə onları üzr istəməyə çağırıb. Prezident İlham Əliyev belə qətiyyətli davranışı ilə Fransanı, sözün əsl mənasında, mat edib. Lakin Fransanın özünü gəlmir, yersiz davranışlar sərgiləyir, ədalətli siyasət yürüdü. Paris absurd qərarlar, əsassız bəyanatlar qəbul edir, əhəmiyyətsiz kağız parçalarına mənə yükləyir. Unudur ki, bütün bunlar Fransanın həm daxili, həm də global nüfuzuna çox böyük zərbə vurur. Bunun nəticəsidir ki, Makronun reytingi az qala sıfıra yaxınlaşdı".

6

Azərbaycan iki həftə ərzində dünyanın ekoloji mərkəzi olacaq

Bəs COP29 kimi global beynəlxalq tədbir Azərbaycana nə verəcək? COP29-un Bakıda keçirilməsi ilə bağlı dünya ölkələri tərəfindən qəbul edilmiş qərar ilk növbədə beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın etimadını və hörmətini sübutu kimi tarixə düşəcək, ölkəmizin global problemlərin həllində məsuliyyətli və etibarlı tərəfdar statusunu bir daha təsdiqləyəcək. Siyasi mənada isə Azərbaycan həqiqətə, illərlə apardığı haqq davası bir daha dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılacaq. Dünyanın çoxsaylı dövlət və hökumət başçıları, ekoloqları 30 illik erməni işğalında qalmış minalanmış ərazilərimizi, yerlə yeksan edilmiş yurdlarımızı, dağıdılmış yollarımızı və s.-ni öz gözləri ilə görəceklər. Və nəhayət, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı bərpa və quruculuq işlərinin aparıldığını izləyəcək, erməni vandallarının əl izlərinin silinərək yerində salınmış "ağıllı" yaşayış məntəqələrinə dönmüş keçmiş köçkünlərin sevincinə şahid olacaqlar. COP29 həm də Azərbaycanın turizm potensialını nümayiş etdirəcək.

4

Orta dəhliz - global ticarət üçün perspektivli nəqliyyat xəritəsi

7

Kəndlər də rəqəmsallaşacaq

2021-ci ildən BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO) "rəqəmsal kəndlər" global təşəbbüsünün reallaşdırılmasına start vermişdir. "Rəqəmsal kənd Avropada və Mərkəzi Asiyada hərəkətdə" layihəsi dünyanın 8 regionunda reallaşır. Bu addımın atılmasında məqsəd kənd təsərrüfatının rəqəmsallaşdırılmasında qabaqcıl təcrübənin Azərbaycanda, Albaniyada, Bosniya və Herseqovində, Gürcüstanda, Qırğızstanda, Tacikistanda, Türkiyədə və Özbəkistanda yayılmasına, kənd icmalarının rəqəmsal texnologiyaların üstünlüklərinə yiyələnməsinə və onların tətbiqinə nail olmaqdır. Uzunmüddətli perspektivlərdə isə daha böyük üstünlüklər nəzərdə tutulur.

Məlumdur ki, bu gün dünyada kəndlər ciddi sosial-iqtisadi problemlərdən və bir sıra demografik çətinliklərdən əziyyət çəkir. Urbanizasiya nəticəsində kənd əhalisinin qocalması və sayının azalması ciddi problemdir. Belə bir zamanda rəqəmsal innovasiyaların və həllərin tətbiqi əhalinin gələcəyini artırma, həyat şəraitini yaxşılaşdırma bilər. Hazırda rəqəmsal texnologiyalar innovativ texnologiyalardan yararlanan məlumatların, rəqəmlərin və biliklərin sürətlə yayılmasını təmin edən ən güclü katalizatorlardan biridir.

7

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29), Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyasının və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyasının keçirilməsi ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin yaradılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29), Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyasının və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyasının təşkili və keçirilməsinin təmin edilməsi məqsədilə **qərara alıram**:

1. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29), Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyasının və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyasının 2024-cü ildə Bakı şəhərində keçirilməsi ilə əlaqədar aşağıdakı tərkibdə Təşkilat Komitəsi yaradılsın:

Təşkilat Komitəsinin sədri

Samir Nuriyev - Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri

Təşkilat Komitəsinin üzvləri:

Muxtar Babayev - Azərbaycan Respublikasının ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP29-un müəyyən edilmiş prezidenti
Ceyhun Bayramov - Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri
Mikayıl Cabbarov - Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat naziri
Vilayət Eyvazov - Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri
Anar Ələkbərov - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi
Hikmət Hacıyev - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri
Kəmaləddin Heydərov - Azərbaycan Respublikasının fəvqəladə hallar naziri
Teymur Musayev - Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri
Rəşad Nəbiyev - Azərbaycan Respublikasının rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri
Arif Səmədov - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol xidmətinin rəisi
Pərviz Şahbazov - Azərbaycan Respublikasının energetika naziri
Samir Şərifov - Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri
Şahin Bağırov - Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri
Vüqar Əhmədov - "Azərişiq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri

Ruslan Əliyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin baş direktoru
Eldar Əzizov - Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı
Vüsal Hüseynov - Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi
Anar Quliyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri
Elçin Quliyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi
Vüqar Qurbanov - Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin icraçı direktoru
Ülvi Mehdiyev - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri
Saleh Məmmədov - Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri
Zaur Mikayılov - Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri
Əli Nağıyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi
Fuad Nağıyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyinin sədri
Balababa Rzayev - "Azərənərji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti
Samir Rzayev - "Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin birinci vitse-prezidenti.

2. Bu Sərəncamın 1-ci hissəsi ilə yaradılan Təşkilat Komitəsi:
2.1. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29), Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyasının və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyasının təşkili və keçirilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planı hazırlayıb həyata keçirsin;
2.2. əməliyyat şirkətinin yaradılması ilə əlaqədar tədbirlər görsün.
3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamın 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan Tədbirlər Planının icrası ilə bağlı maliyyələşdirməni təmin etsin və digər zəruri məsələlərin həlli üçün tədbirlər görsün.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 yanvar 2024-cü il

Azərbaycanın müdafiə naziri: "Terrora qarşı aparılan kəskin mübarizədə daim qardaş Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin yanındaıq"

Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov Türkiyə Respublikasının milli müdafiə naziri Yaşar Gülerə başsağlığı ünvanlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, başsağlığında deyir: "Cari ilin 12 yanvar tarixində, Peñçe-Kilit antiterror əməliyyatı bölgəsində terror təşkilatı üzvlərinin xaincəsinə hücumu nəticəsində Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının şəhid ol-

ması və yaralanması barədə xəbər məni hədsiz kədərləndirdi. Sizin acınız bizim də acımızdır.

Biz terrorun bütün növ təzahürlərini qətiyyətlə qınayırıq.

Terrora qarşı aparılan kəskin mübarizədə daim qardaş Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin yanındaıq və dəstəkləyirik.

Bu hadisə zamanı şəhid olmuş qəhrəman türk əsgərlərinə rəhmət diləyir, onların yaxınlarının dərdlərinə şərik olur, ailələrinə dərindən hüznə başsağlığı verirəm. Bütün yaralıları Tanrıdan şəfa diləyirəm.

Allah rəhmət eləsin".

Azərbaycan Ordusunun kadr işləri üzrə heyəti ilə təlim-metodiki toplanış keçirilib

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun 2024-cü il üçün təsdiq etdiyi plana əsasən birlik, birləşmə, hərbi hissə və xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinin kadr işləri üzrə heyəti ilə təlim-metodiki toplanış keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və ölkəmizin müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Kadr orqanı işçiləri, şəxsi heyətin uçotuna, təşkilat-səfərbərlik və qeyri-məxfi kargüzərlikə cavabdeh şəxslərin iştirak etdiyi toplanışda Şəxsi Heyət Baş İdarəsi rəisi vəzifəsini icra edən general-mayor Elçin Xəlilov çıxış edib. Azərbaycan Ordusunda kadrların idarə edilməsi üzrə ötən il ərzində görülmüş işlərdən danışan Baş İdarə rəisi 2024-cü ildə qarşıda duran əsas tapşırıqlar barədə iştirakçıları məlumatlandırıb.

Qeyd olunub ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin

rəhbərliyi ilə Türkiyə modelinə uyğunlaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Ordusunda uğurlu islahatlar aparılıb. Bu istiqamətdə icra edilən tədbirlərin cari ildə də davam etdiriləcəyi və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi tərəfindən daim diqqət mərkəzində saxlanıldığı vurğulanıb.

Ordumuzun strateji düşüncəyə malik, bacarıqlı kadrlarla komplektləşdirilməsi, təşkilatı-ştat strukturunun təkmilləşdiril-

Hərbi qulluqçuların sürücülük və atəş hazırlığı üzrə bacarıqları qiymətləndirilib

Cari ilin hazırlıq planına əsasən, Azərbaycan Ordusunun zabit, gizir və müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularına məharət dərəcələrinin verilməsi üzrə keçirilən sınaq imtahanları davam edir.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, sınaq imtahanları

nın növbəti günündə hərbi qulluqçuların sürücülük və atəş hazırlığı üzrə praktiki tapşırıqların yerinə yetirilməsi üzrə bacarıqları qiymətləndirilib.

Hərbi qulluqçular zirehli döyüş texnikasının idarə olunması, şərti düşmənin hədəflərinin yerində və hərəkatdə möhv edilməsi üzrə tapşırıqları yerinə yetiriblər.

Son bir ildə pensiya ödənişlərinə 5 milyard 726 milyon manat yönəldilib

2023-cü ildə pensiya ödənişlərinə əvvəlki ilə nisbətən 16 faiz və ya 781 milyon manat çox olmaqla 5 milyard 726 milyon manat yönəldilib.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin AZƏRTAC-a verilən məlumatına

görə, növbəti pensiya artımları olaraq ötən il minimum pensiya 280 manata çatdırılıb. 2022-ci ildə pensiyaçılara ödənilən maddi yardımların onların pensiyaları tərkibinə daxil edilərək, bundan sonra yaranan pensiya məbləğlərinin 14,7 faiz indeksləşdirilərək artırılması təmin olunub.

Həmin dövrdə pensiyaların orta aylıq məbləği 17 faiz artaraq 436 manata, yaşa görə pensiyaların orta aylıq məbləği də 17 faiz artaraq 467 manata çatıb.

Son bir ildə 31,8 min, elektron təyinat mexanizminin tətbiqinə başlandıqı 2019-cu ilin əvvəlindən isə 102 min vətəndaşa proaktiv qaydada pensiya təyin olunub.

DOST Agentliyinin layihəsi nümunəvi təcrübə kimi Avropa Sosial Şəbəkəsinin məlumat bazasına daxil edilib

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki DOST Agentliyinin "Gümüşü DOST - bütün yaşlara hörmətlə" layihəsi nümunəvi təcrübə kimi Avropa Sosial Şəbəkəsinin "Ən Yaxşı Təcrübələr" adlı məlumat bazasına daxil edilib. <https://www.esn-eu.org/practices/silver-dost-establishing-respect-all-ages>

Nazirliyin İctimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin AZƏRTAC-a bildirdikləri ki, "Gümüşü DOST" ölkəmizdə könüllülük hərəkatının genişlənməsində mühüm rolə malik "Könüllü DOST" proqramının alt proqramlarından biridir.

Həmin layihə çərçivəsində

yaşlı şəxslər DOST mərkəzlərində könüllü kimi fəaliyyətə cəlb ediliblər. Məqsəd həmin şəxslərin aktiv həyat tərzinin təmin olunmasına, onlarda özünə inamın artırılmasına və asudə vaxtlarının səmərəli təşkilinə dəstək göstərməkdir.

Avropa Sosial Şəbəkəsi

2011-ci ildən quruma üzv ölkələrin sosial xidmətlər sahəsində effektiv həllərin təbiiqə üzrə qabaqcıl təcrübələrini paylaşır. Bundan əvvəl Avropa Sosial Şəbəkəsi nazirliyin sosial ödənişlərini proaktiv təyinatı mexanizmi ni də nümunəvi təcrübə kimi təqdim edib. Həmin proaktiv təyinat və "Gümüşü DOST - bütün yaşlara hörmətlə" layihələri "Avropa Sosial Şəbəkəsi Mükafatları -2023" müsabiqəsində finalçı statusu qazanıb.

Hərbi qulluqçuların asudə vaxtı səmərəli təşkil olunur

Azərbaycan Ordusunda şəxsi heyətin mədəni asudə vaxtının səmərəli təşkil məqsədilə müəmməd olaraq tədbirlər keçirilir.

"N" hərbi hissədə Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçularının mənəvi-psixoloji vəziyyətinə müsbət təsir göstərən, şəxsi heyətin ruh yüksəkliyini daha da artırmaq və mədəni asudə vaxtının səmərəli təşkil məqsədilə Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin kollektivinin təqdimatında mədəni-kültüvi tədbir keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, tədbirdə əvvəlcə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və Vətənimizin müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi birdəqiqətlik sükutla anılıb. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Hərbi qulluqçulara vətənpərvərlik mövzusunda konsert proqramı təqdim edilib.

Tədbirdə ifa olunan musiqilər və təqdim edilən rəqlər şəxsi heyət tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

MÜƏLLİFİ İLHAM ƏLİYEVDIR

Baş plana əsasən, Bakıda hibrid dəhlizlər yaradılacaq, ictimai parkların sahəsi artırılacaq

İqlim dəyişikliklərinə, atmosfer havasının çirklənməsinə təsir edən amillərdən biri dünyada yaşillıq sahələrinin gətirdikə azalmasıdır. Meşələrin qırılması, qanunsuz ağac kəsimləri, yanğınların baş verməsi də belə sahələrin azalmasına gətirib çıxarır.

Azərbaycanda isə vəziyyət başqadır. Ölkəmiz beynəlxalq ictimaiyyətin etibarlı və məsuliyyətli üzvü kimi iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə daim öz töhfəsini verir.

Bu il ölkəmizdə BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un keçirilməsi bu baxımdan böyük əhəmiyyətə malikdir. Məhz buna görə Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən, 2024-cü il "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan olunub.

Bakı şəhərinin 20 illik inkişaf dövrü ilə bağlı hazırlanan baş planda da şəhər ərazisində yaşillıqlar və açıq məkanların təminatı səviyyəsinin artırılması prioritet hədəflərdən biridir.

Beynəlxalq meyarlara əsasən, yaşillıqlarla təminat normaları adambaşına 5-15 kvadratmetr arasında dəyişir. Bu isə Nazirlər Kabinetinin "Yaşayış məntəqələrinin yaşillıqla təminatı edilməsi Normaları" ilə uyğunluq təşkil edir. Bakının baş planında perspektivdə şəhər səviyyəsində yaşillığın adambaşına 8 kvadratmetr olması məqsəduyğun hesab olunub və bunun həyata keçirilməsi mümkün hədəf kimi görünür.

Paytaxtda ümumi istifadədə olan yaşillıqların 2020-ci ilə olan göstəricilərinə əsasən, ictimai parkların sahəsi 920 hektar, meşəliklər, yenidən əkilmiş ağacların sahəsi 615 hektar olmaqla, cəmi 1 535 hektardır. 2040-cı ilə qədər isə ümumi istifadədə olan yaşillıqlar üzrə hədəf göstəricisinin 2535 hektara çatdırılması planlaşdırılır. Yaşayış zonaları daxilindəki ictimai parklar və meşə-parklardan başqa, bu kateqoriyaya açıq sahil zonaları və ekoloji əhəmiyyətə malik təbii landsaft əraziləri də daxildir. Hazırda ictimai parklar (oyun meydanları, idman, istirahət sahələri), meşə-parklar və yenidən əkilmiş ağaclar ərazilər, qəbiristanlıqlar, turizm sahələri (ictimai çimərliklər) və mühafizə olunan təbiət əraziləri daxil olmaqla təbii və açıq yaşillıq ərazilər təqribən 11 830 ha ərazini əhatə edir ki, bu, ümumi layihə ərazisinin 5,56 faizi deməkdir. Bakını gələcəyə hazır olan bir şəhər kimi inkişaf etdirmək üçün baş plan çərçivəsində bütün layihə ərazisində təbii yaşillıqların və

açıq məkanların ümumi ərazidəki payının minimum 10 faizə çatdırılması hədəflənib.

Dənizkənarı sahil parkının sahəsi böyüyəcək

Son illər Azərbaycanda, xüsusən Bakıda yaşillıqların artırılması, təbii landsaftın saxlanaraq qorunmasının, paytaxt sakinlərinin asudə vaxtlarını keçirmələri üçün bir çox ərazidə müxtəlif tipli parkların salınmasının şahidi oluruq. Prezident İlham Əliyevin tapşırığı əsasında yaşayış məhəllələrinə yaxın ərazilərdə yaşillıqların qorunmasına, xüsusən meşə tipli parkların salınmasına üstünlük verilir.

Bütün bunlar nəzərə alınaraq baş planda ictimai parkların sahəsinin artırılması hədəflənib. 2040-cı ilə qədər mövcud məskunlaşma və yeni inkişaf ərazilərində ictimai parklar (2020-ci ilə olan göstərici 920 ha) üçün təqribən 1151,3 hektar əlavə torpaq sahəsi ayrılacaq. Buraya Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodu ətrafında təklif olunan yeni park da daxildir. Bu park yaxınlıqda yerləşən sıx məskunlaşmış məhəllələrdən, ictimai-işgüzar zonalarından və elmi-tədqiqat mərkəzlərinin yerləşdiyi ərazilərdən yüksəkkeyfiyyətli ictimai yaşillıqlara və rekreasiya ərazilərinə çıxışı təmin edəcək. Qeyd olunan ərazi SOCAR tərəfindən Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunun transformasiyası və modernləşdirilməsi layihəsi tamamlandıqdan sonra park kimi inkişaf etdiriləcək. Zəvondun ətrafında təklif olunan hibrid "yaşıl dəhliz"lərlə birlikdə bu park yaşıl mühafizə zolağı funksiyasını daşıyaraq davamlı, sağlam və yüksəkkeyfiyyətli yaşayış mühitini təmin edəcək.

2027-ci ilə qədər dənizkənarı sahil parklarının 266,8 ha, 2040-cı ilə qədər 985,9 ha, hibrid "yaşıl dəhliz"lərin 2027-ci ilə kimi 303,9 ha, 2040-cı ilə kimi isə 361,6 hektara çatdırılması planlaşdırılır.

Hibrid "yaşıl dəhliz"lərin əhəmiyyəti

Ümumiyyətlə, Bakı şəhərinin gələcək inkişaf mənzərəsi geniş, təbii və açıq yaşıl məkanları, mühəndis kommunikasiya infrastrukturunu obyektlərini özündə ehtiva edən çoxfunksiyalı hibrid "yaşıl dəhliz"lər vasitəsilə mərkəzlər arasında qarşılıqlı əlaqənin yaradılmasını özündə ehtiva edir. Bu baxımdan həm şəhərdaxili, həm də şəhərxarici hibrid dəhlizlərin yaradılması nəzərdə tutulur.

Hibrid "yaşıl dəhliz"lər gözəti məsafəsində yerləşən ictimai yaşillıqların sayını artırmaq və yaşillıqların az olduğu ərazilərdə yaşıl məkanların sahəsini genişləndirmək üçün təbii olunan vasitədir. Bu, eyni zamanda piyada gəzinti, velosiped və digər aşağı sürətli mobil vasitələri (məsələn, elektron skuterlər) ilə hərəkəti təşviq edən yaşıl zolaqlar şəbəkəsi yaratmaqla şəhərdə əlaqələndirilmənin gücləndirilməsi üçün təbii olmur. Bu dəhlizlər ictimai nəqliyyat - avtobuslar və tramvay xətləri ilə inteqrasiya olunaraq şəhər daxilində nəqliyyatın əlçatanlığının artırılmasına da müsbət təsir göstərə bilər. Hibrid "yaşıl dəhliz"lər, həmçinin hibrid parkların sosialyönümlü bir şəhərə çevirməyə imkan verəcək.

Məsələn, 28 May dəhlizi layihəsinə əsasən, istismardan çıxarılmış dəmir yolu xətlərinin şəhərdaxili hibrid "yaşıl dəhliz" kimi inkişafı təklif edilir. Dəhliz xətti park vasitəsilə "Gənclik" metrostansiyasının ətrafını Bakı limanı və Bakı bulvarı ilə birləşdirəcək və burada tramvay xətləri, ictimai yaşillıq marşrutları, istirahət, öyləncə, yaşayış (təqribən 15,1 ha) və hətta mədəniyyət, yaradıcılıq sahələri (təqribən 9,7 ha) yaradılacaq. Ümumilikdə 28 May hibrid dəhlizinin xətti parkı təxminən 15,6 ha ərazini əhatə edəcək.

Bakının yaşıl parkı

Paytaxtda uzun illər müəyyən ərazilərdə kəskin, pis qoxulara səbəb olan bataqlıqlara çevrilmiş göllər ətrafında da müxtəlif yaşillıqların yaradılması nəzərdə tutulub.

Məsələn, Xocəsən gölü və Xocəsən Nəbatat Parkının bərpası təklifinin davamı kimi Xocəsən-Lökbatan hibrid "yaşıl dəhliz"inin inkişafı nəzərdə tutulur.

Eyni zamanda Bibiheybət ərazisi daxil olmaqla Bakı bulvarının uzunmüddətli perspektivdə uzadılması, Böyükşor, Xocəsən, Zığ və Bülbülə göllərinin ətrafının yaşıl istirahət zonalarına çevrilməsi də planlaşdırılır. Şəhərdə əlçatan yaşillıqların sayının artırılması hədəfinə və baş planın təkliflərinə uyğun olaraq, Xocəsən gölü ətrafında təxminən 500 ha ərazidə geniş ictimai parkın salınması ətrafda sıx məskunlaşmış yaşayış məntəqələrinə xidmət edəcək və gölün ekoloji təmizlənməsinə tökan verəcək. Uzunmüddətli perspektivdə Lökbatan ilə Xəzər dənizi arasındakı bataqlıq əraziləri daxil etməklə park cənuba doğru genişləndirilə bilər.

Keyfiyyətli ictimai yaşillıqların yaradılması planlaşdırılır

Baş plan çərçivəsində nəzərdə tutulan xüsusi ehtiyat zonalar 2040-cı ilə qədər sonrakı dövrdə Bakı şəhəri ərazisində keyfiyyətli ictimai yaşillıqların yaradılmasını təmin edəcək. Buna nümunə olaraq, Bakı hipodromunu misal gətirmək olar. Bakının mərkəzində yerləşən bu ərazi aktiv istifadədən çıxıldığı zaman ictimai yaşillığa çevrilə bilər.

Ümumilikdə baş plan çərçivəsində ekoloji vəziyyətin və ətraf mühitin sağlamlaşdırılması ilə bağlı üçmüddətli yanaşmanın təbii təklif olunur. Bunlar Bakı göllərinin yenidən fəal istifadəsi, şəhər və region daxilində yaşillıqların və açıq məkanların, əlaqələndirici "yaşıl dəhliz"lərin artırılması, Abşeron yarımadasının mədəni landsaftının qorunması və aktivləşdirilməsidir. Bakının davam edən iqlim dəyişikliyinə qarşı dayanıqlılığını artırmaq üçün "Mədəni Landsaftların Mühafizə Zonası"nın yaradılması da təklif olunur.

Baş planda həmçinin Bakının şəhər ərazisində yaşillıqların bərabər paylanmasına da xüsusi diqqət yetirilib. Planda mümkün qədər çox əhalinin (əhalinin ən azı 80 faizi) 500 m piyada gəzinti məsafəsində ictimai yaşillıqlara çıxışı olması hədəflənib. Mövcud yaşillıqların qorunması ilə yanaşı, bu hədəfə nail olmaq üçün yaşayış məntəqələri və yeni inkişaf əraziləri daxilində yeni yaşillıqların müəyyən edilməsi üçün dördmüddətli yanaşmanın təbii tövsiyə olunur.

Bakının baş planında paytaxtda görüləcək yaşillıqların işləri çərçivəsində müxtəlif tipli parkların salınması, həmçinin yeni element olan hibrid "yaşıl dəhliz"lərin yaradılması böyük əhəmiyyətə malikdir. Hər şeydən öncə, sağlam həyat naminə bu faktorlar önəmlidir. Bununla yanaşı, Bakıda qanunsuz ağac kəsimlərinin qarşısının alınması ilə bağlı tədbirlərin gücləndirilməsi, cəzaların sərtləndirilməsi də labüddür. Ekspertlər də qeyd edirlər ki, ümumilikdə yaşillıqların azalması xüsusən antropogen amillərin rolu böyükdür. Bu baxımdan meşələrin, yaşillıqların ətraf mühitini sağlamladurmaqla insan orqanizminə müsbət təsirinə unutmayaaraq, aidiyyət qurumları Bakının baş planında nəzərdə tutulan layihələr çərçivəsində üzvlərinə düşən öhdəlikləri məsuliyyətlə yerinə yetirərək, Bakını yaşıl şəhərə çevirməyi məqsəd kimi qarşılarına qoymalıdır.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan iki həftə ərzində dünyanın ekoloji mərkəzi olacaq

Danılmaz faktdır ki, Azərbaycanın dünyada nüfuzu gündən-günə artır. Bu həm də global beynəlxalq tədbirlərin ölkəmizdə keçirilməsi ilə təsdiqlənir. Fakt: respublikamız son 4 il ərzində BMT-dən sonra ən böyük beynəlxalq qurum olan Qoşulmama Hərəkətinə uğurla sədrlik edib və global xarakterli mötəbər tədbirləri yüksək səviyyədə təşkil etmək bacarığını göstərib.

Yüksək inkişaf göstəricilərinə nail olan Azərbaycanın belə nəhəng tədbirləri təşkil etmək üçün müasir infraquruma malik olması və təhlükəsizlik baxımından sabit ölkə kimi fərqlənməsi bütün dünya ictimaiyyətinə məlumdur. Ona görə də beynəlxalq tədbirlər zaman-zaman ölkəmizin paytaxtında, son üç ildə isə işğaldan azad edilmiş Şuşada, Zəngilanda, digər rayonlarda və Naxçıvanda baş tutur. Bu il isə ölkəmizdə daha bir beynəlxalq tədbir - BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) keçiriləcək.

Xatırladaq ki, 2015-ci ilin dekabrında COP-ə üzv dövlətlərin 21-ci konfransında Paris Rəzləşməsi qəbul olunub. Sənədi 171 ölkənin dövlət və hökumət rəhbərləri, xarici işlər və ətraf mühit nazirləri imzalayıb. Azərbaycan isə bu razılaşmaya 2016-cı ilin aprelində qoşulub. Sənəddə qarşıya qoyulan tələb dünyada karbon qazının miqdarını sənayeləşmədən əvvəlki dövrdə olduğu kimi, 1,5 dərəcə selsi ilə məhdudlaşdırmaqla üzrə irəliləyişə nail olmaqdır. İqlim fəaliyyətini sürətləndirmək və Paris Sazişinin məqsədlərinə nail olmaq baxımından COP29 tarixi sessiya hesab edilir.

Qeyd edək ki, inkişaf etmiş ölkələr inkişaf edən ölkələrə iqlim dəyişikliyinə təsirinə azaltmaq üçün maliyyə yardımını göstərirlər. Bu, çox böyük dəstəkdir. Həmin dəstək olmadan inkişaf edən ölkələr təmiz enerji mənbələrinə keçid və global karbon qazı ifrazını azalda bilməzlər. Bu baxımdan da COP29 iştirakçı ölkələr üçün yeni öhdəliklər götürmək və iqlim böhranını aradan qaldırmaq üçün konkret addımlar atmağa yönəlmiş bir fürsətdir.

Bu təsənatın noyabrın 11-dən 24-dək Azərbaycanda keçirilməsi qərarı alınandan sonra Bakıda hazırlıq işlərinə başlanılıb. Ötən il dekabrın 15-də Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə keçirilən müşavirədə məhz bu tədbirə həsr olunmuşdu. Müşavirədə çıxış edən Prezident iştirakçıların diqqətinə çatdıraraq demişdir: "Hesab edirik ki, COP29 dünyada ən mötəbər beynəlxalq tədbirlərdən biridir. Ölkələrin təmsilçiləri nöqtə-nöqtədən BMT Baş Assambleyasından geri qalmır. Ona görə biz dərhal bütün hazırlıq işlərinə start verməliyik. Bizim vaxtımız o qədər də çox deyil, 11 aydan az vaxtımız var. Ona görə mən hesab etdim ki, birinci müşavirəni öz sədrliyimlə keçirirəm, bütün lazımı tapşırıqları verirəm. Bu tapşırıqların yerinə yetirilməsi barədə müntəzəm olaraq məən məlumat verəcəyəm. Şübhə etmirəm ki, COP29 beynəlxalq konfransını da biz yüksək səviyyədə keçirəcəyik. Bu, ölkəmizin, xalqımızın növbəti böyük uğuru olacaq. Eyni zamanda Azərbaycan neft-qaz ölkəsi kimi bu sahədə də özünü göstərəcəkdir və dünyada hər kəs bir daha görəcek

ki, bizim gündəliyimiz "yaşıl enerji" ilə bağlıdır. "Yaşıl enerji" növlərinin yaradılması və "yaşıl enerji"nin dünya bazarlarına nöqlü hazırda bizim enerji siyasətimizin prioritetidir. Bu, realıqdır və bütün dünya bunu bir daha görəcek".

Ötən il Dubayda keçirilən COP28-də rəsmi rəqəmlərə görə, 70 min nəfər iştirak etmişdir. Rəsmi olmayan rəqəmlərə görə, tədbirdə iştirak edənlərin sayı 100 minə keçmiş və bu, qurumun 28 illik tarixində ən çox iştirakçının qatıldığı tədbir olmuşdur. Azərbaycanda da COP29-a 70-80 min xarici qonağın qatılacağı gözlənilir. Beləliklə, iki həftə ərzində ölkəmiz dünyanın ekoloji mərkəzinə çevriləcək. Prezidentin sərəncamı ilə 2024-cü ilin Azərbaycanında "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan olunması da bununla bağlıdır.

Bu gün "yaşıl iqtisadiyyat"a keçid və "yaşıl enerji"ni təchizatçısına çevirmək Azərbaycanın ekoloji siyasətinin prioritetlərindəndir. İqtisadiyyatın "yaşıl"laşdırılması cəmiyyətin yeni inkişaf mərhələsidir. "Yaşıl təfəkkür" təsdiq edir ki, "yaşıl iqtisadiyyat"ın formalaşmasında təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə məsələsinə daha çox diqqət yetirilməlidir. Təsədüfi deyil ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimiz "yaşıl enerji" zonası elan ediləcək. Çünki Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə günəş, külək və bioenerji ehtiyatları, hidroenerji mənbələri boldur və ondan səmərəli istifadə etməklə istənilən nəticəni əldə etmək mümkündür.

Bəs COP29 kimi global beynəlxalq tədbir Azərbaycana nə verəcək? COP29-un Bakıda keçirilməsi ilə bağlı dünya ölkələri tərəfindən qəbul edilmiş qərar ilk növbədə beynəlxalq ələmdə Azərbaycanın olan dərindən və hörmətli sərbütü kimi tarixə düşəcək, ölkəmizin global problemlərinin həllində məsuliyyətli və etibarlı tərəfdaş statusunu bir daha təsdiqləyəcək. Siyasi mənada isə Azərbaycan həqiqətə, illərlə apardığı haqq davası bir daha dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılacaq. Dünyanın çoxsaylı dövlət və hökumət başçıları, ekoloqları 30 illik erməni işğalında qalmış minalanmış ərazilərimizi, yerlə yeksan edilmiş yurdlarımızı, dağıdılmış yollarımızı və s.-ni öz gözləri ilə görəcəklər. Və nəhayət, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı bərpə və quruculuq işlərinin aparıldığını izləyəcək, erməni vandallarının əl izlərinin silinməsi yerində salınmış "ağıllı yaşayış məntəqələri"ni dönmüş keçmiş köçkünlərin sevincinə şahid olacaqlar. COP29 həm də Azərbaycanın turizm potensialını nümayiş etdirəcək.

Bundan başqa, bu tədbirə evsahibliyi etməklə Azərbaycan ətraf mühitə verdiyi önəm və gələcək nəsillərə sağlamlıq mühitini ötürülməsinə biganə qalmadığını göstərəcək. Göstərəcək ki, ölkəmiz 1990-cı ilə müqayisədə 2030-cu ilə qədər istixana qazlarının miqdarını 35 faiz azaldılmasını hədəfləyir. 2030-cu ilə qədər isə daha iddialı hədəf müəyyən ediləcək - 2050-ci ilə qədər istixana qazlarının miqdarını 40 faiz azaltmaq. Ermənilərin işğal zamanı vuran qoyduqları ərazilərimiz də bu hədəflərdən kənar qalmayıb. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin 2050-ci ilə qədər "Netto sıfır emissiya" zonasına çevrilməsi nəzərdə tutulur.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

MƏRKƏZİ SEÇKİ KOMİSSİYASINDA

Mərkəzi Seçki Komissiyasının növbəti iclası olub

Məzahir Pənahovun sədrliyi ilə yanvarın 13-də Mərkəzi Seçki Komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyinin Media və kommunikasiya şöbəsinin AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, əvvəlcə komissiyanın 2024-cü il yanvarın 9-da keçirilmiş iclasının protokolu təsdiq olunub.

Sonra 2024-cü il fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərində seçki qərarı təsdiq aparılması üçün İctimai Televiziya və Radio Yayım Şirkətində ödənişsiz əsaslarla qanunvericilikdə nəzərdə tutulandan artıq həcmə ayırılmış əfir vaxtının bölgüsü məqsədilə püşkatma komissiyasının yaradılması, püşkatmanın keçirilməsi yerinin və

vaxtının müəyyən olunması məsələsinə baxılıb. Komissiya üzvlərinin müzakirəsindən sonra ödənişsiz əsaslarla əfir vaxtının bölgüsü məqsədilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının 3 üzvündən və Katibliyin Media və kommunikasiya şöbəsinin müdürindən

ibarət tərkibdə püşkatma komissiyasının yaradılması və püşkatmanın 2024-cü il yanvarın 15-i saat 14:00-da Mərkəzi Seçki Komissiyasının inzibati binasında keçirilməsi qərar alınıb. İclasda bəzi seçki dairələri üzrə dairə seçki komissiyala-

rının tərkibində dəyişikliklər də olub. Beynəlxalq müşahidə missiyası təmsilçisi, namizədi qeydə alınmış siyasi partiyaların məşvərtçi səs hüquqlu komissiya üzvü və media nümayəndələrinin iştirak etdiyi iclasda həmçinin cari məsələlərə baxılıb.

QƏRAR № 3/13

Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2024-cü il 9 yanvar tarixli iclas protokolunun təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 19.14-cü, 28.2-ci və 28.4-cü maddələrinə uyğun olaraq qərara alır:

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2024-cü il 9 yanvar tarixli iclasının protokolu təsdiq edilsin.

Sədr Məzahir Pənahov
Katib Arifo Muxtarova
Katib Mikayıl Rəhimov

13.01.2024

QƏRAR № 3/15

Bəzi dairə seçki komissiyalarının tərkibində dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 19.14-cü, 22.1-ci, 22.3.1-ci, 28.2-ci, 28.4-cü və 30-cu maddələrinə uyğun olaraq qərara alır:

1. Şahin Ülker oğlu Şükürov 19 saylı Nərimanov birinci seçki dairəsi dairə seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü vəzifəsindən vaxtından əvvəl azad edilsin.
2. Fəxrə Tofiq oğlu Əliyev 19 saylı Nərimanov birinci, Diləmə Məmməd qızı Hüseynova 73 saylı Masallı-Cəlilabad seçki dairəsi dairə seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü təyin edilsinlər.

Sədr Məzahir Pənahov
Katib Arifo Muxtarova
Katib Mikayıl Rəhimov

13.01.2024

QƏRAR № 3/14

2024-cü il fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərində ödənişsiz əfir vaxtının bölgüsü məqsədilə püşkatma komissiyasının yaradılması, püşkatmanın yeri və vaxtının müəyyən olunması haqqında Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin (bundan sonra - Seçki Məcəlləsi) 77.2-ci maddəsinə görə prezidentliyə qeydə alınmış namizədlərə, namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalara verilişləri Azərbaycan Respublikası ərazisinin yarısında, yaxud yarısından çoxuna yayımlanan ictimai teleradio verilişləri təşkilatları seçki qərarı təşviqat aparmaq üçün şərait yaratmağa borcludurlar.

Seçki Məcəlləsinin 80.4-cü maddəsinə əsasən seçki qərarı təşviqat müddəti başlandıqdan sonra bir həftə müddətində, qeydə alınmış namizədlər və namizədi qeydə alınmış siyasi partiyaların verdikləri ərizə əsasında həmin Məcəllənin 80.7-ci maddəsinə uyğun olaraq ayrılmış pulsuz əfir vaxtının bölgüsü məqsədilə püşkatma keçirilir.

2024-cü il fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərində seçki qərarı təşviqat aparmaq üçün İctimai Televiziya və Radio Yayım Şirkətinin ayırdığı ödənişsiz əfir vaxtının prezidentliyə qeydə alınmış namizədlər və namizədi qeydə alınmış siyasi partiyalar arasında bərabər şertlərlə və bərabər həcmə bölgüsü məqsədilə Mərkəzi Seçki Komissiyasında aşağıdakı tərkibdə püşkatma komissiyası yaradılıb:

- Almas Qəhrəmanlı - Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvü;
- Fuad Cavadov - Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvü;
- Qabil Orucov - Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvü;
- Şahin Əsədli - Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyi Media və kommunikasiya şöbəsinin müdürü.

2. Püşkatma Mərkəzi Seçki Komissiyasının inzibati binasında 2024-cü il yanvarın 15-i saat 14:00-da keçirilsin.

3. Bu qərar məlumat rəsmi dərc edilsin və maraqlı subyektlər məlumatlandırılınsın.

4. Bu Qərar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Sədr Məzahir Pənahov
Katib Arifo Muxtarova
Katib Mikayıl Rəhimov

13.01.2024

65 sayılı DSK-nın məntəqələrində texniki işlər yekunlaşmaq üzrədir

2023-cü il sentyabrın 19-20-də müzəffər ordumuzun keçirdiyi lokal xarakterli antiterror əməliyyatları nəticəsində Qarabəgdə suverenliyimiz tam bərpa olundu. Ali Baş Komandan Xankəndi, Xocalı, Ağdərə, Xocavənd və erməni separatçılarından təmizlənmiş digər yaşayış məntəqələrində bayrağımızı qaldırdı. Bununla Şərqi Zəngəzur və Qarabəgdə daşnak-erməni tapdağından azad edilməsi prosesi sona çatdı.

İndi azad edilmiş torpaqlarımızda böyük quruculuq işləri gedir. Yollar, tunellər çəkilir, elektrik stansiyaları, sənaye məhəllələri, yaşayış evləri tikilir, digər sosial layihələr həyata keçirilir. Füzuli, Laçın, Zəngəzur rayonlarından olan keçmiş köçkünlərin bir hissəsi artıq öz dədə-baba yurdlarına qayıtmışdır. Prezident İlham Əliyevin cızdığı yol xəritəsi üzrə Qarabəgdə tikinti-quruculuq işləri cari və gələcək illərdə də sürətlə davam etdiriləcək, soydaşlarımız tezliklə öz doğma yurdlarına dönəcəklər.

Hazırda isə ölkəmizdə fevralın 7-də keçiriləcək növbədənə prezident seçkilərinə hazırlıq işləri görülür. Yolumuzu həmin işlərlə tanış olmaq üçün 65 sayılı Salyan-Biləsuvar-Neftçala Dairə Seçki Komissiyasına (DSK) saldıq. Dairə üzrə 49 seçki məntəqəsi yaradılmışdır. Onlardan 38-i Salyan, 6-sı Biləsuvar, 5-i Neftçala rayonu ərazisində yerləşir. DSK-nın məntəqələrində təxminən 52 mindən çox seçicinin səs verəcəyi nəzərdə tutulur. Bunun üçün hazırlıq işləri təqvim planına uyğun olaraq mərhələli şəkildə davam edir.

Məntəqələrin hər birində seçici siyahıları xüsusi lövhələrə asılmış və digər zəruri tədbirlər görülmüşdür. Bunun şahidi olmaq üçün bir neçə məntəqəyə baş çəkdik. 8 saylı məntəqə Vətən Mühərisi Qəhrəmanı Sübhən Cəbrayılının adını daşıyan Salyan Peşə liseyində yerləşir. Məntəqə seçki komissiyasının sədri Əliqası Mustafayev deyir ki, məntəqədə hələlik 1320 seçici qeydə alınıb. Bu vaxt lövhədən asılmış seçici siyahısının qarşısında dayanıb öz adını axtaran bir neçə nəfər diqqətimizi cəlb etdi. Məntəqə sədri dedi ki, seçicilərin gəlib adlarını müəyyənləşdirməsi yaxşı haldır: "Bu, həm seçici, həm də bizim üçün əlavə problem yaratmır. Qalır birçox seçki günü şəxsiyyət vəsiqəsi ilə gəlib səs vermək".

Məntəqədə telefonlaşma başa çatıb, alternativ enerji mənbəyi (generator), yanğınsöndürmə avadanlığı gətirilib, daşınan və daşınmaz səsvermə qutuları da hazırdır. Məntəqə 2 seyflə təmin olunmuşdur. Masaların üstünə Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi, seçki haqqında qayda və təlimatlar, habelə digər müvafiq

sənədlər qoyulmuşdur. Divardakı lövhədə isə növbətçilik cədvəli və s. məlumatlar öz əksini tapmışdır. Salyan Rayon Uşaq-Gənclər İdman Şahmat Məktəbində yerləşən 7 saylı məntəqədə də olduq. Məntəqənin sədri Ağakəşi Əhmədov bildirdi ki, ilkin siyahıya görə 1170 nəfər qeydə alınıb: "Amma ola bilsin ki, başqa yerdə gedənlər və ya buraya gələnlər olsun. Üstəlik, fevralın 7-dək 18 yaş tamam olanlar da ola bilər. Belə halda siyahıda dəyişiklik edilməsi zərurəti yaranır". 7 saylı məntəqədə bütün texniki və təşkilatı işlərin başa çatdırıldığına şahid oldum.

Dairə üzrə müşahidəçi və məsləhətçilərlə işin təşkili də diqqət mərkəzində saxlanılır. Belə ki, partiyalardan və ya öz təşəbbüsü ilə edilən müraciətlər DSK-nın iclasında müzakirə olunduqdan sonra qeydə alınır.

Bütün bunlar onu göstərir ki, növbədənə prezident seçkiləri Salyanda əhalinin yüksək fəallığı şəraitində demokratik, aydın və şəffaf şəkildə keçiriləcək.

Seyran CAVADOV,
"Azərbaycan"

"Milli təhsilimizin gələcəyi, gənc müəllim - fəal vətəndaş" mövzusunda forum keçirilib

Yanvarın 13-də Azərbaycan Gənc Müəllimlər Assosiasiyasının (AGMA) təşkilatlığı ilə "Milli təhsilimizin gələcəyi, gənc müəllim - fəal vətəndaş" mövzusunda forum keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, 600 müəllimin iştirak etdiyi forumda Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, şəhidlərin xatirəsi bərdəqiqətlik sükutla yad olunub.

Açılış nitqi ilə çıxış edən AGMA-nın sədri Rüfət Əsədov forumun məqsəd və əhəmiyyətini barədə iştirakçılara məlumat verib.

Gənc müəllimlərin forumunda şəhid Valeh Bədəlovanın anası, ibtidai sinif müəllimi Südəbə Qaziyeva, ADA məktəbinin müəllimi, AGMA-nın İdarə Heyətinin üzvü Sökünə Həsənova, teleaparıcı Jale Həsənlı, "İfəli" İctimai Birliyinin sədri Şahin Rəhmanlı, Gənclərin İnkişaf və Karyera Mərkəzinin baş direktoru Azər Əliyev,

təhsil eksperti Günel Səfərova müxtəlif mövzular ətrafında fikirlərini bölüşüblər.

Çıxışlardan sonra müzakirələr aparılıb və iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

Daha sonra Vətən müharibəsi iştirakçısı, gənc müəllim İdris Əliyev tərəfindən bəyanat səsləndirilib. Bəyanatda gənc müəllimlərin milli təhsilimizin inkişafına böyük töhfələr vermiş, müstəqil Azərbaycanın sosial-iqtisadi tərəqqisi və

dünya birliyində layiqli yer tutmasını təmin etmiş Prezident İlham Əliyevin siyasi kursunu dəstəklədikləri vurğulanıb.

Qeyd edək ki, gənc müəllimlərin forumunun keçirilməsində məqsəd Azərbaycanın təhsil siyasətinin gələcək hədəfləri ilə bağlı təhsilverənləri maarifləndirmək, müəllimlərin arasında əməkdaşlığı gücləndirmək, həmçinin təhsildə ictimai dəstək və iştirakçılığı artırmaqdır.

Rövzət QASIMOV: "Seçkilərlə bağlı ödənişsiz əfir vaxtının bölgüsü məqsədilə püşkatma komissiyası yaradılacaq"

Növbədənə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə bağlı ödənişsiz əfir vaxtının bölgüsü məqsədilə püşkatma komissiyası yaradılacaq.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu Mərkəzi Seçki Komissiyası sədrinin müavini Rövzət Qasimov deyib.

O qeyd edib: "MSK artıq seçki dairələrinin siyahısını dərc edib, açıq və qapalı seçki yerləri müəyyən edilmişdir. Həftə

tədə 3 saat əfir vaxtı vermək imkanı var. MSK vaxtın uzadılması ilə bağlı yerli televiziya kanalları ilə danışıqlar aparır. Yerli media orqanlarından ödənişsiz təşviqat işlərində namizədlərə dəstək məqsədilə "Azərbaycan", "Xalq", "Bakins-

ki raboçiy" qəzetlərinin sırasına artıq "Respublika" qəzeti də qoşulub. 8 dəqiqə 57 saniyə vaxt ayrılacaq və prezidentliyə namizədlər Azərbaycan ərazisində fəaliyyət göstərən telekanallar vasitəsilə öz platformalarını təqdim edə bilərlər".

Azərbaycan Könüllüləri gənc seçiciləri maarifləndirəcək

Azərbaycan Könüllü Təşkilatları İttifaqı 2024-cü il fevralın 7-də növbədənə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçkilərinin keçirilməsi ilə bağlı maarifləndirici fəaliyyətlərini davam etdirir.

İttifaqdan AZƏRTAC-a bildirilib ki, Mərkəzi Seçki Komissiyası ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycan Könüllülərinin "Seçki Könüllüləri" qrupu formalaşdırılıb. Qrupun məqsədi gənclər arasında seç-

ki hüquq, seçki mədəniyyəti, seçkidə fəal iştirakı ehtiva edən vətəndaşlıq vəzifəsinin təbliğ edilməsi, xüsusilə də

seçkilərdə ilk dəfə seçici kimi iştirak edəcək gənclərin məlumatlılıq səviyyəsinin və seçici fəallığının artırılmasıdır.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının nümayəndələri tərəfindən "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçkilərində seçki qərarı təşviqatı dair ümumi tələblər, onların hüquq və vəzifələri" mövzusunda qrup liderləri üçün təlim həyata keçirilib, gənc seçicilərdə seçki proseduru və səsverməyə hazırlıqla bağlı yaranan biləcək suallar ətrafında müzakirələr aparılıb.

Qeyd edək ki, yaxın günlərdə "Seçki Könüllüləri" qrupu yerlərdə fəaliyyətə başlayacaq.

MSK seçki qərarı təşviqat aparmaq üçün püşkatma keçirəcək

2024-cü il fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərində seçki qərarı təşviqat aparmaq üçün İctimai Televiziya və Radio Yayım Şirkəti tərəfindən ayrıl-

mış ödənişsiz əfir vaxtının qeydə alınmış namizədlər və namizədi qeydə alınmış siyasi partiyalar arasında bərabər şertlərlə və bərabər həcmə bölgüsü məqsədilə püşkatma keçiriləcək. Mərkəzi Seçki Ko-

missiyası (MSK) Katibliyinin Media və kommunikasiya şöbəsinin AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, püşkatma 2024-cü il yanvarın 15-i saat 14:00-da MSK-nın inzibati binasında təşkil olunacaq.

Antiazərbaycançı şəbəkənin qəsd planı iflasa məhkumdur

Azərbaycan XİN Avropa Şurası komissarının hesabatını şərh edib

Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə komissarının 2023-cü il oktyabrın 16-23-də Ermənistan və Azərbaycana səfəri ilə bağlı hesabatını - müşahidələrini qeyd etdi.

Komissarın müşahidələrindən vurğulandığı kimi, Azərbaycan ərazilərində Ermənistan tərəfindən işğal səbəbindən son 30 ildə qarşı alınmış bu səfər Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə insan hüquqları üzrə onilliklər ərzində ilk misisiyə idi. Eyni zamanda Azərbaycan hökumətinin dövləti və razılığı ilə həyata keçirilmiş sözügedən səfər Azərbaycan hökumətinin beynəlxalq insan hüquqları institutlarına münasibətdə şəffaflığının və əməkdaşlığının göstəricisidir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirlər Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə komissarının Ermənistan və Azərbaycana səfərindən sonra hazırlanmış hesabatına - müşahidələrinə dair Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin şərhində yer alıb.

Şərhdə qeyd olunub ki, həftəlikdə, hesabatda 2023-cü il sentyabrın 19-20-də Azərbaycanın suveren ərazilərində mülki ərazilərə münasibətdə ciddi ehtiyat tədbirləri görülməklə silahlı qüvvələr tərəfindən həyata keçirilmiş lokal antiterror əməliyyatları nəticəsində qondarma "etnik təmizləmə" və ya "məcburi köçürmə" ilə bağlı əsassız iddialar heçə endirilib. Belə ki, komissarın bölgəyə səfəri və apardığı müşahidələr onu göstərib ki, Azərbaycan hakimiyyəti tərəfindən heç bir güc tətbiq olunmadan Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə tərki etmək yerli ermənilərin öz könlü qorurları olub.

Hesabatda xüsusən terrorla mübarizə tədbirlərindən sonra geri qayıtmaq hüququnun və digər insan hüquqlarının təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan hökumətinin atdığı bir sıra konkret addımlar göstərilir. Burada yerli erməni sakinlərin reintegrasiya məsələsinə və bu prosesin qarşısında nəzərdə tutulan tədbirlərə Azərbaycanın müsbət niyyəti və yanaşması vurğulanır.

Komissarın hesabatında münasibətinə və Ermənistan tərəfindən işğalın xarabalığa çevrilmiş mülki infrastrukturaya uzunmüddətli təsirləri, Azərbaycanın məcburi köçkünlərinin azad edilmiş rayonlara təhlükəsiz və ləyaqətli qayıtmaq hüququnun təmin edilməsi məqsədilə aparılan miniatür məzəmmət və yenidənqurma işləri öz əksini tapıb.

Bundan əlavə, Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində kütləvi şəkildə minalarla çirklənmə üzrə kəskin problem və bunun ərazilərin reabilitasiyasına, eləcə də keçmiş məcburi köçkünlərin təhlükəsiz və ləyaqətli öz evlərinə qayıtma prosesinə qarşı yaratdığı əngəllər habelə onların sağlamlığı və həyatı üçün ciddi risklər hesabatda vurğulanır. Bu məqsədlə komissar Azərbaycan hökumətinin geri qayıtma prosesini asanlaşdırmaq üçün atdığı addımları alqışlayır. Bu kontekstdə, Ermənistanın indiyədək təqdim etdiyi minalanmış ərazilər üzrə xəritələrin dəqiqlik dərəcəsinin (cəmi 25 faiz) hesabatda göstərilməsi xüsusilə qeyd olunmalıdır. Əslində, Ermənistan regionda təcavüzkar siyasətini həyata keçirmək və Azərbaycan ərazilərinin işğalını davam etdirmək məqsədilə Azərbaycanın suveren ərazilərində qəsdən kütləvi şəkildə minaların yerləşdirilməsi ilə məşğul olub.

Buna baxmayaraq, təəssüf ki, sonad Ermənistanın başladığı və Azərbaycan ərazilərində minaların yerləşdirilməsi ilə məşğul olub. Buna baxmayaraq, təəssüf ki, sonad Ermənistanın başladığı və Azərbaycan ərazilərində minaların yerləşdirilməsi ilə məşğul olub.

Buna baxmayaraq, təəssüf ki, sonad Ermənistanın başladığı və Azərbaycan ərazilərində minaların yerləşdirilməsi ilə məşğul olub.

Buna baxmayaraq, təəssüf ki, sonad Ermənistanın başladığı və Azərbaycan ərazilərində minaların yerləşdirilməsi ilə məşğul olub.

qondarma "blokada"sına istinadların yer alması təəssüf doğurur. Müşahidələr Laçın-Xankəndi yolunda mülki əhəlinin etirazlarının, daha sonra isə Azərbaycan-Ermənistan sərhədində sərhəd-keçid məntəqəsinin yaradılmasına səbəb olan faktları göstərməyib. Azərbaycan tərəfi, Ermənistanın son üç il ərzində 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanatı və beynəlxalq hüquq kobud şəkildə pozaraq Azərbaycan ərazisində on min nəfərdən çox qeyri-qanuni silahlı birləşmələrin saxlanması və dövrüysə, minaların qanunsuz ötürülməsi daxil olmaqla Laçın yolundan müxtəlif qanunsuz məqsədlər üçün geniş və sistemlik şəkildə sui-istifadə olunması ilə bağlı dəfələrlə əsaslandırılmış sübutlar təqdim edib. Bu hərəkatlər Azərbaycan tərəfinin çoxsaylı mülki və hərbi itkilərinə səbəb olub.

Sözügedən qanunsuz hərəkatları və Ermənistanın öhdəliklərini yerinə yetirməsinə cavab olaraq 2023-cü il aprelin 23-də Azərbaycan tərəfindən sərhəd-buraxılış məntəqəsinin yaradılmasına gəlincə, Azərbaycan beynəlxalq hüquqa əsaslanaraq Laçın yoluna tam nəzarət etmək üçün öz suveren hüququndan istifadə edib və bu, Ermənistanın iddialarının

yekekilliklə rədd olunduğu beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin 2023-cü il 6 iyul tarixli qərarında öz əksini tapıb. Bundan əlavə, komissar Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin 2021-ci il dekabr tarixli qərarına istinad edərək, Azərbaycana qarşı irqi nifrət və ayrı-seçkilik qızışdırılmasının və təşviqinin qarşısının alınması istiqamətində Ermənistanın tələb olunan müvafiqi tədbirlər göstərməsi faktını nəzərdən keçirir.

Azərbaycan tərəfi təəssüf edir ki, komissarın Ermənistan tərəfindən törədilmiş Xocalı soyqırımından sağ çıxan şəxslərə, o cümlədən müasir Ermənistanın öz yurd-yuvalarından qovulmuş Qərbi Azərbaycan İcmasının üzvləri ilə keçirdiyi görüşlər hesabatda öz əksini tapmayıb. Bu, komissarın səfərinin dəqiq təsvirini, habelə hesabatın əhatə etmək məqsədi daşdığı insan hüquqları, o cümlədən geri qayıtmaq hüququ məsələlərinə daha əhatəli yanaşmanı təmin edirdi. Bu, uzunsürən münaqişə nəticəsində ölkə daxilində və ya sərhəd aşmasından asılı olmayaraq köçkün düşmüş bütün şəxslərin öz evlərinə və ya daimi yaşayış yerlərinə qayıtmaq hüququ olduğu barədə fikirlərin komissarın müşahidələrində qeyd olunduğu nəzərə alınaraq xüsusilə əhəmiyyət kəsb edib.

Nəhayət, xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan komissarın tərəfsizliyə, qərəzsizliyə, bərabərliyə və bütün insan hüquqlarının universallığına əsaslanan müşahidələr aparacağını gözləyərək onu ölkəmizə səfərə dəvət edib. Səfərin nəticələrinə baxdıqda, komissarın müşahidələrində tam ədalətlik və qərəzsizlik olmadığını Azərbaycan vətəndaşları, komissarın məsələləri situasiyaya hərtərəfli baxışı nəzərdən çıxaran dar və yeganə perspektivə yönəldir. Bununla əlaqədar Azərbaycan hesab edir ki, nəticələr komissarın səfəri zamanı birbaşa müşahidələrində deyil, ilk növbədə, digər natamam və qeyri-ədalətli mənbələrdən əldə edilən məlumatlara əsaslanır.

Azərbaycan Fransanın məkrli planlarını iflasa uğradır

"Fransanın tarixən Azərbaycana, ümumilikdə türk dünyasına qərəzli münasibəti hər kəsə məlumdur. Bu, əsasən Fransada uzun illərdir kök salmış ermənilərlə, eləcə də mafiyalaşmış qurumların dövlət idarəetməsinə sirayət etməsi ilə bağlıdır. Bu faktorlar Fransanın ədalətsiz siyasətinin daha kəskin olmasına gətirib çıxarıb. Fransızları zəhərləyən islamofobiya və türkofobiya da Parisin bugünkü anti-Azərbaycançı mövqeyinin əsas səbəblərindəndir".

Bu fikirləri qəzetimizə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov deyib. Deputat qeyd edib ki, əvvəlki dövrlərdə Fransa çirkin niyyətlərini açıq-aşkar yox, gizli şəkildə bürüzə verirdi. Makron hakimiyyəti dövründə isə onların əcaib siyasəti, fobiya xəstəliyi bütün cəmiyyətə sıçradı və özünü açıq-aydın göstərməyə başladı. Onlar Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki və sentyabrın 19-20-də həyata keçirilən lokal xarakterli antiterror əməliyyatlarındakı qələbələrini həzm edə bilmirdi. Bundan başqa, Azərbaycan və Türkiyənin qardaşlığı, monolit birliyi də Fransanı daha çox qıcıqlandırır.

Vüqar İskəndərov əlavə edib ki, zəfərlərimizi həzm edə bilməyən, hər vaxt Cənubi Qafqazda möhkəmlənməyə çalışan Fransa rəhbərliyi davamlı olaraq öz siyasi gedişlərində səhvə yol verir: "Rəsmi Paris Azərbaycanla bağlı digər dövlətlərə, qurumlara dəfələrlə şikayət edir. Ermənistan silah verməklə onu yeni müharibələrə hazırladı. Bütün bunların fonunda isə dövlətimiz hər zaman uğurlu gedişləri ilə yadda qalır. Azərbaycan kiçik ölkə ol-

masına baxmayaraq, mahiyyət-cə Fransadan böyük olduğunu sübuta yetirir".

Prezident İlham Əliyevin Fransanın kolonist siyasətini ifşa etdiyini vurğulayan deputat əlavə edib: "Dövlət başçısı qətiyyətli şəkildə Fransanın gözünü içinə baxaraq onun çirkin niyyətlərini və əməllərini ifşa edib. Tərətdikləri cinayət əməllərinə görə onları üz istəməyə çağırıb. Prezident İlham Əliyev belə qətiyyətli davranışı ilə Fransanı, sözün əsl mənasında, mat edib. Lakin Fransa özünə gəlmir, yersiz davranışlar sərgiləyir, ədalətsiz siyasət yürüdü. Paris absurd qərarlar, əsassız bəyanatlar qəbul edir, əhəmiyyətsiz kağız parçalarına mona yükləyir. Unudur ki, bütün bunlar Fransanın həm daxili, həm də global nüfuzuna çox böyük zərbə vurur. Bununun nəticəsidir ki, Makronun reytingi az qala sifırı yaxınlaşıb".

Vüqar İskəndərov onu da söyləyib ki, Fransanın müxalif partiyaları, eləcə də sırası vətəndaşları ölkənin dünyada hörmətinin indiki qədər az olduğunu heç vaxt görmədiklərini söyləyir. Bu fakt özü də Makron siyasətinin yantmazlığını göstərir.

tərcisidir. Fransa açıq-aydın müstəmləkəçilik siyasətini yürüdü, ölkəmizə qarşı düşmənçilik edir. Absurd hərəkətləri ilə, Ermənistanı silahlandırmaq cəhdləri ilə onun üstünə benzin töküür.

Deputat vurğulayıb ki, Fransa belə çirkin əməllərindən çəkinməli, doğru, düzgün və rəssional siyasət həyata keçirməklə Cənubi Qafqaza daimi sülhün gəlməsinə yardım etməlidir: "Ya da, ümumiyyətlə, bu məsələlərdən geri çəkilməlidir. Azərbaycan sülh məsələsinin həll olunmasında səmimi təkliflərə "yox" demir. Lakin daxili işlərimizə qarşılaşmağa çalışanlar, Cənubi Qafqazla bağlı özlərinə aid olmayan məsələlərə burunlarını soxmağa cəhd edənlər qarşısında güclü Azərbaycanı, qətiyyətli Azərbaycan Prezidentini görcək. Ona görə də Fransa xarici siyasətinə və Azərbaycanla bağlı davranışlarına diqqətli yanaşmalı, səhvələrdən nəticə çıxarmalıdır".

Nərin QAFARZADƏ, "Azərbaycan"

Azərbaycan icması Fransada Natəvan irsinə qarşı törədilmiş vandalizm aktı ilə əlaqədar etiraz aksiyası keçirib

Fransada azərbaycanlı şair Xurşidbanu Natəvanın heykəlinə qarşı törədilmiş vandalizm aktına cavab olaraq, Azərbaycan və türk icmalarının üzvləri yanvarın 13-də Evianda etiraz aksiyası keçirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan icmasının üzvləri aksiyasını keçirməsi üçün yerli hakimiyyət orqanlarından icazə alıb və hüquq-mühafizə orqanları aksiya zamanı təhlükəsizliyi təmin edib.

Fransadakı Azərbaycan icması tərəfindən təşkil olunan etiraz aksiyasında Xurşidbanu Natəvanın irsinin qorunmasına, Eviandakı "Azərbaycan bağını" adını bərpasına, ədəbiyyatda, eləcə də qadın azadlığında böyük rolu olan X.Natəvanın xatirəsinə ehtiramla anmağa və onun irsinin qorunub saxlanması üçün həmrəyliyə çağırışlar edilib.

Etirazçılar "Natəvanın mədəni irsini qoruyaq!", "Azərbaycan bağının adını bərpasına tələb edirik!", "Görkəmli Azərbaycan şairi Xurşidbanu Natəvanın irsini müdafiə edək!", "Natəvanın ədəbiyyat-

da və qadın davasında oynadığı rola hörmətlə yanaşaq!", "Natəvan irsinin, mədəni irsin qorunub saxlanması üçün birləşək!" kimi şüarlar səsləndiriblər.

Azərbaycan icmasının üzvü Aytən Muradova çıxışında bildirib ki, ermənilər Qarabağda Xurşidbanu Natəvanın qəbrini dağıdıblar, dünyə buna göz yumub. İndi isə radikal ermənilər bu çirkin əməllərini Fransanın Eviandakı Xurşidbanu Natəvanın heykəlinə qarşı vandalizm törətməklə davam etdiriblər.

Mədəni irs nümunəsinə qarşı belə bir təcavüzün Fransada baş verməsinə çox kədərləndiyini deyən A.Muradova Fransanın Azərbaycan icmasına, onun mədəni irsinin qorunmasına hörmətlə yanaşmağa, fransız siyasətçiləri mədəni irsimizə, icmamıza qarşı mənfi mövqeyə son qoymağa çağırıb. O, qadınların azadlığında böyük rol oynayan Xurşidbanu Natəvanın heykəlinin Fransada vandalizmə məruz qalmasının utanca doğurduğunu vurğulayıb. Demokratianın, azadlığın beşiyi

kimi tanınan Fransada medianın Azərbaycan, eləcə də regiondakı realiaqlarla bağlı az məlumatlı olduğu qeyd edilib. "Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk ölkələrdən biri olan Fransada nə baş verir? Natəvanın heykəlinə qarşı vandalizmi aktı, sadəcə, bir daş böyük rol oynayan Xurşidbanu Natəvanın heykəlinin Fransada vandalizmə məruz qalmasının utanca doğurduğunu vurğulayıb. Demokratianın, azadlığın beşiyi

və bu heykəlin daim burada ucalmasını istəyirik. Gələcəkdə məhz bu bağda "Xurşidbanu Natəvan poeziyası günləri" keçirmək istəyirik", - deyərək qeyd edib.

Azərbaycan icmasının üzvü Təranə Monbarbu diqqətə çatdırıb ki, bu gün Evianda ermənilər tərəfindən törədilmiş bu vandalizm aktı təkəcə Azərbaycan mədəniyyətinə yox, Şərqi və dünya mədəni irsinə qarşı hücumdur. Tanınmış azərbaycanlı şairin heykə-

linə hücum edərək ona qarşı vandalizm aktı törətməklə onun irsini tarixdən silmək mümkün deyil. Aleksandr Düma Qafqaza səfəri çərçivəsində bu azad və intellektual qadınla tanış olub və onunla şahmat oynayıb. Bildirilib ki, qadın azadlığına töhfələr vermisi Xurşidbanu Natəvanın heykəlinə qarşı vandalizm aktı qəbulədimizdir və bu, bütün dünyanın qoruyub saxlamaq istədiyi mədəni irsə qarşı vandalizmdir.

Azərbaycan torpaqlarının 30 il erməni işğalı altında qaldığını və həmin ərazilərdə eyni erməni cahillərinin xalqımızın mədəniyyətini nümunələrini darmadağın etdikləri vurğulanıb. Aksiya iştirakçıları bəşəriyyətin mülkü olan mədəni irsə qarşı belə bir çəhiliyyə və qeyri-şəfəf siyasətə son qoymağa, mədəni müxtəlifliyi, dialoqu, sülhü təşviq etməyə çağırışlar ediblər. Onlar insanları cahillərin belə qəbulədimiz əməlləri qarşısında birləşməyə səsləyiblər.

Aksiya iştirakçıları səslərinin haqq səsi, eləcə də mədəni irs uğrunda mübarizə aparana səsi olduğunu bəyan ediblər.

Azərbaycanlı rəssam Əsmər Nərimanbəyova deyib ki, Azərbaycanın fəxri olan bir şairin heykəlinə qarşı olan bu vandalizmi ümumi mədəni irsə qarşı vandalizmdir. O qeyd edib ki, Fransanın mədəniyyət xadimləri, xüsusilə də mədəniyyət naziri Andre Marlo XX əsrin görkəmli rəssamlarından olan atası Toğrul Nərimanbəyovun yaradıcılığının Şərqlə-Qərb arasında bir körpü olduğunu vurğulayıblar.

Əsmər Nərimanbəyova bildirib ki, Xurşidbanu Natəvanın abidəsi Fransa ilə Azərbaycan arasında çox-əsrlilik mədəni əlaqələrin rəmzidir. Bu heykələ qarşı vandalizmi törədən çirkin məqsədlər güdürlər. Parisdə fəaliyyət göstərən Xurşidbanu Natəvan məktəbi də məhz iki ölkənin mədəniyyətinin sintezini gələcək nəsillərə əslayır, hər iki ölkənin mədəniyyətini təşviq edir.

Aksiya iştirakçıları Azərbaycan abidələrinin olduğu Fransanın digər şəhərlərinin merlərinə də üz tutaraq onları mədəni irs nümunələrinin qorunub saxlanmasına diqqətlə yanaşmağa çağırıblar. Vurğulayıblar ki, radikal ermənilər iki ölkə arasında münasibətlərin pozulması üçün müxtəlif yalan xəbərlər yayırlar və bunun qarşısı alınmalıdır.

Qeyd edək ki, 2017-ci ildə İsmayıl və Eviandakı ermənilərin qaradaşlaşmasından sonra Azərbaycanın Evian-Li Ba şəhərinə hədiyyəsi olaraq "Azərbaycan bağını"nda ucaldılmış heykələ qarşı vandalizm aktı təkəcə azərbaycanlıları deyil, yerli icimaiyyəti də narahat edib.

Orta dəhliz - global ticarət üçün perspektivli nəqliyyat xəritəsi

Bu gün əgər desək ki, dünyanın bir başından o biri başına uzanan yollar gəlib Azərbaycanı keçir, burada heç bir mübahisə yoxdur. Ölkəmiz "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin mühüm halqasıdır. Orta dəhliz adlandırılan Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi vasitəsilə daxil olan yüklər də mənzil-basma ölkəmizin üzərindən ötürülür. Beləliklə, Azərbaycanın tranzit ölkə kimi əhəmiyyəti ildən-ilə artır.

Elə bu günlərdə Bakı limanına Çin Sian şəhərindən göndərilən növbəti blok qatar çatdırılıb. Yaxın vaxtda Çində formalaşdırılan bir neçə blok qatarın da Azərbaycandan keçməklə qorb istiqamətinə daşınması nəzərdə tutulur.

Bakıya daxil olan 55 ədəd 40 futluq konteynerdən ibarət blok qatardakı yükün əsas hissəsini minik maşınları, plastik məhsullar, optik kəbellər, parça və digər qeyri-qida məhsulları təşkil edib. İdxal üçün nəzərdə tutulan və Qazaxıstanın Aktau limanından "Berkut" fider gəmisi (konteynerdaşıyan) vasitəsilə gətirilən yükü limanda operativ şəkildə boşaldırlar və qonlara yüklənib və təyinatı üzrə yola salımb.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, Qazaxıstan Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin öz ərazisindən keçən hissəsində yenidənqurma işləri aparıb. Bunun nəticəsidir ki, ötən il Qazaxıstan Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi vasitəsilə Azərbaycan üzərindən tranzit olaraq 2,5 ton yük daşıyıb. Bu da 2022-ci ildə müqayisədə xeyli çoxdur.

Bu il isə Qazaxıstan hökuməti ölkənin şərq regionları ilə Xəzər dənizi sahilindəki Aktau və Kurk limanları arasında nəqliyyat əlaqəsi yaratmaq məqsədilə avtomobil yolunun tikintisinə başlayacaq. 515 kilometrlik Şalkor-Beyinə magistral yolu bir il müddətində tikilib istismara verəcək və 2027-ci ilə kimi Orta dəhlizlə yükdaşımanın həcmi 10 milyon tona çatdıracaq. Çinin sərhədlərinə qədər uzanan Şalkor-Beyinə magistral yolu Qazaxıstanın tranzit yükdaşımalarda fəal iştirakını təmin edəcək.

Dünya iqtisadiyyatında böyük rol malik olan Çinin həcmi artıq trilyon dollara çatan ixrac potensialı var. Çin ixracatının 10 faizini Orta dəhliz vasitəsilə həyata keçirən, tranzit ölkələr, o cümlədən Azərbaycan ildə 2,5-3 milyard dollar tranzit gəlir əldə edə bilər.

Xatırladaq ki, multimodulyar infrastrukturaya malik olan Orta dəhliz Mərkəzi Asiya, Qafqaz və Türkiyədən keçməklə Çin ilə Avropanı nəqliyyat baxımından əlaqələndirir. Xəzərli Qara dənizi birləşdirir. Digər nəqliyyat marşrutlarının

dan fərqli olaraq Orta dəhlizlə yüklər Avropadan Asiyaya və əks istiqamətə bir ay deyil, 25 gün ərzində çatdırılır. Bunun da böyük iqtisadi səmərəsi var. Bu dəhliz Avropa ilə Asiya arasındakı ticarət dövriyyəsinə, yükə çıxma imkanlarını artıracaq.

Xatırladaq ki, keçən ay ADA Universitetində keçirilən "Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyyətlər və çətinliklər" forumunda bu dəhliz haqqında da geniş söhbət getmişdir. Prezident İlham Əliyev Özbəkistan, Qırğızıstan və Çinin mühüm dəmir yolu layihəsinə start verdiklərini müsbət hal kimi dəyərləndirmişdir. Bunun Orta dəhlizlə böyük töhfə olduğunu və Xəzərə doğru istiqamətə aldığını görə bizim üçün də cəlbədar olduğunu qeyd etmişdir.

Bizim Bakıdan Gürcüstan sərhədinə qədər olan dəmir yolunun yenidən qurulmasını artıq tam başa çatdırdığımız da bildirilmişdir. İndi qatarın sürəti saatda 120 kilometrdir, bu da bir neçə il əvvəlkindən iki dəfə çoxdur.

Eyni zamanda Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun Gürcüstan səmərəliliyinin genişləndirilməsinə başa çatacağı bildirilmişdir. Bütün bunlar yeni yüklərin qəbulu üçün yeni imkanlar yaradır.

Prezidentimiz bu yolu işğaldan azad edilmiş ərazilərdən, xüsusən də Zəngilanın keçəcəyini diqqətə çatdıraraq demişdir: "Bizim bu yolu Ermənistan ərazisindən davam etdirmək planımız var idi, lakin Ermənistan bundan imtina etdi. Beləliklə, biz İran tərəfi ilə razılaşdıq və biz artıq maşınlar üçün körpü, sonra qatarların Ermənistandan yan keçməsi üçün və Araz çayı-

nın cənub sahilində təxminən 50 kilometr dəmir yolu çəkilməsi üçün körpü inşa edirik. Bu yol Naxçıvandan keçir və sonradan Türkiyə dəmir yolu sisteminə qoşulur. Türkiyə tərəfi bizə Qars-Naxçıvan dəmir yolunun da tikintisinin planlaşdırıldığını bildirdi. Beləliklə, bu, Orta dəhlizin daha bir qolu olacaqdır - biri Gürcüstanın keçərək Qarsa və Aralıq dənizi limanlarına, digəri isə Zəngilan, İran, Naxçıvan və yenidən Türkiyə ərazisindən keçəcək. Bu, fiziki imkanları artırır, lakin eyni zamanda biz bu yolu kommersiya baxımından daha cəlbədar etməliyik. Bunun üçün biz artıq Azərbaycan, Gürcüstan, Qazaxıstan və Türkiyə arasında çox səmərəli əməkdaşlıq formatı yaratmışıq".

Mərkəzi Asiya ölkələrinin bu formata qoşulmağa marağı da yaxşıdır. Çünki bu, əslində, Avrasiyanın böyük potensialına sahib olan bir yeni nəqliyyat xəritəsidir.

Prezident İlham Əliyevin yerli televiziya kanallarına müsahibəsində də bu məsələ önəmli yer tutmuşdur. Dövlət başçısı demişdir: "Biz qısa yolla Azərbaycanın əsas hissəsini Naxçıvanla birləşdirməliyik və bildiyiniz kimi, İrəvan artıq razılıqda əldə edildi, növbəti razılıq, təməlləşmə mərasimi keçirildi. İndi Ağbend istiqamətində artıq birinci körpünün inşası başlamışdır və ikinci körpü də Ordubad istiqamətində nəzərdə tutulur. Yəqin ki, bu il biz ona da başlayacağıq. Beləliklə, Ermənistan yenə dalan olaraq qalacaq.

Flora SADİDLİ
"Azərbaycan"

Savaş təkə hərb meydanlarında getmir

Ticarət "səngərləri"ndə də döyüşlər səngimir

İndi dünya iqtisadi hegemonluq üstündə iki cəbhəyə bölünüb. Qərb son bir neçə ildə itirdiyi mövqelərini geri almaq üçün həmləyə keçib. Hətta bu yolda bütün beynəlxalq qanunları pozmaqdan çəkinmir.

Artıq beynəlxalq ədalət deyilən heç nə qalmayıb. Azərbaycan xalqı bunun şahididir. Ölkəmiz 30 il heç bir nəticə verməyən "sülh" danışıqlarından sonra BMT-nin 51-ci maddəsinə əsasən, güc yolu ilə torpaqlarını işğaldan azad edib. Bununla biz heç bir beynəlxalq qanun və hüquq prinsipini pozmamışıq. Ancaq Qərb ölkələri qarşı siyasi təzyiqlər göstərməyə çalışır. Bu fakt bir daha onu təsdiqləyir ki, beynəlxalq qanunları qəbul edən dövlətlər özləri onu asanlıqla pozurlar.

Hazırda Qərb üçün Rusiya hərbi təhlükə mənbəyidir, Çin iqtisadi təhlükəsizlik məsələsidir. İndiki halda dünyanın aparıcı dövlətlərinin siyasi baxışlarını diqqətə yetirdikdə görürük ki, iqtisadi hegemonluq hərbi gücdən üstün səviyyəyə çatıb. Bu üzdən hər vaxt da çalışırlar ki, hərbi güc olan Rusiya ilə iqtisadi güc olan Çin birləşsin. Ancaq həmin ölkələr qarşıda onları nələrlə gözlədiyini yaxşı bilirlər. Bu üzdən onlar öz tərəflərinə daha çox ölkə cəlb etməyə çalışırlar. Rusiya Prezidenti Vladimir Putin bu yaxınlarda böyan etdi ki, BPIKS ölkələrinin sayı 33-ə qatacaq. Üstəlik bildirdi ki, onların hədəfi təhlükəsizlik (yəni hərbi), iqtisadi və humanitar sahədə sıx əməkdaşlıq etməkdir. ABŞ-nin bu təşkilatdan ehtiyatlanmasının səbəbi isə rəqiblərinin ticarət-dövlət dollardan imtina etmək istəmələridir. Çünki Amerikanın dünyada hegemonluğu təmin edən on kəsirli silahı dollardır.

Məlumdur ki, ABŞ Rusiyaya qarşı birbaşa iqtisadi və maliyyə sanksiyaları tətbiq edir. Üstəlik Avropa ölkələrindəki müttəfiqləri də onlara qoşulublar. Lakin birlişmiş Qərb adlanan bu ölkələr Çinlə bir qədər ehtiyatla davranırlar.

Çünki ÇXR-in əlində ABŞ və Avropaya təsir etmək imkanları var. Amerika və Avropanın bir çox iri şirkətlərinin səhmlərinin əhəmiyyətli hissəsi Çinin əlindədir. Bərkə düşsə də bu imkandan istifadə Amerika iqtisadiyyatına sarsıdıcı zərbə vura bilər. Buna baxmayaraq, ÇXR-i sanksiyalarla on çox təhdid edən ölkə Amerikadır. Üstəlik bəzi Avropa ölkələri də dinc dayanmır. Təbii ki, Çin də qarşılıq verir. Məsələn, Fransanın xoş olmayan addımlarına qarşı Çin hərəkətə keçib. Belə ki, Asiya nəhəngi Fransadan idxal etdiyi elit spiritinin gətirilməsini aradırdır. Xəbər mənbəsinə yayılan kimi, Fransanın bir neçə şirkətinin səhmləri dəyərini itirməyə başlayıb.

Çinin iqtisadi gücü ildən-ilə artmaqda davam edir. Bu ölkənin ÜDM-i dünyada ən yüksək - illik 7 faiz artım tempinə malikdir. ÇXR-in ümumi daxili məhsulunun həcmi 17 trilyon dollara çatıb. Həm də bu ölkənin ixrac coğrafiyası çox genişdir. Onun məhsullarına kasıb, inkişaf edən və inkişaf etməmiş ölkələrdə tələbat var. Yəni ÇXR hər bir alıcı kateqoriyasının cibinə uyğun məhsul istehsal və ixrac edir. O səbəbdən dünyanın bütün ölkələri tələbat və imkanlarına görə Çin mallarını həvəslə alırlar. Bunun nəticəsidir ki, ÇXR illik 3,2 trilyon dollar olmaqla Avropa İttifaqı və ABŞ-dən çox dəniz bazarına məhsul ixrac edir. Lakin Çin dünya iqtisadiyyatına təkə ixracatla töhfə vermir. Bu ölkə həm də global idxalçıdır. Əlimizdə olan son məlumatlara görə, ÇXR illik 2 trilyon dollarla idxalda dünya üzrə 3-cü yerdədir.

Bütün bunlar, təbii ki, Qərbi ehtiyatlandırır. Odur ki, onu cilovlamaq istəyirlər. ÇXR-ə qarşı ABŞ müəyyən vaxtlarda rəsmi və ya qeyri-rəsmi şəkildə sanksiyalar tətbiq edir. Çin də bunu cavabsız qoymur. Məsələn, ABŞ-nin Tayvana son silah satışına görə Amerikanın 5 şirkətinə sanksiya tətbiq edib. Bununla bağlı Çinin Xarici İşlər Nazirliyinin etiraz bəyanatında deyilir: "ABŞ Çinin Tayvan bölgəsinə silah satmaqla və müx-

təlif bəhanələrindən istifadə edərək Çin şirkətlərinə və şəxslərə qanunsuz birtərəfli sanksiyalar tətbiq etməklə Çinin suverenliyinə və təhlükəsizlik maraqlarına ciddi ziyan vurur".

ÇXR Tayvanı özünün bir bölgəsi kimi tanıyır. Düzüdü, dünyada "vahid Çin" və "iki Çin" siyasi terminini mövcuddur. Amma rəsmi Pekin "iki Çin" terminini ciddi etiraz edir. Hələlik Tayvan dünyada rəsmən suveren ölkə kimi tanınır və bu səbəbdən BMT-nin üzvü deyil. Lakin Amerika həmişə Çinin ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini böyan etsə də, Tayvanla münasibətləri dövlətlərarası səviyyəyə çatdırmağa can atır.

Bəs Tayvanı Amerika üçün bu qədər önəmli edən nədir? ABŞ-nin burada hərbi ilə yanaşı, ciddi iqtisadi maraqları da var. Belə ki, ABŞ-nin iş adamları münbit investisiya və vergi mühitindən istifadə edərək adada böyük şirkətlər qurublar. Dünyada məişət texnikasından tutmuş hərbi sənayedə istifadə edilən ciplər on çox Tayvan ad istehsal olunur. Adada istehsal olunan ciplərin illik dəyəri təxminən 600 milyard dollar həcmindədir. Bəzi ekspertlər isə bu rəqəmin daha yüksək olduğunu bildirirlər. Yəni Tayvan məsələsi Çin üçün ərazi bütövlüyü olsa da, ABŞ üçün iqtisadi məsələdir.

Burada bir vacib məqama da toxunmaq istərdik. Hazırda Qərbdəki iş dünyasında siyasətə qarşı bir etiraz dalğası var. Deyirlər ki, Rusiyaya qarşı tətbiq olunan sanksiyalardan onlar əziyyət çəkdikləri halda digərləri faydalanırlar. Belə ki, Rusiyanın enerji resurslarının qiymətini ucuzlaşdırmasından on çox faydalanan Çinlə Hindistandır. Belə firsət isə iki nəhəng Asiya ölkəsinə Qərb şirkətləri ilə rəqabət artırmağa əlavə imkanlar yaradır.

Hələlik heç kəs bu qarşıdurmanın nə qədər davam edəcəyini bilmir. Bircə məlum olan odur ki, hələ dünya bir neçə il özünün gərgin dövrünü yaşayacaq.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Kəndlər də rəqəmsallaşacaq

Biz artıq tədricən fərqli qaydalarla yaşayan fərqli dünyaların sakinlərinə çevrilirik. Ətrafımızda baş verən sürətli dəyişikliklər bizi də yeniliklərə alışmağa, gözənilməz realitətlərlə uzaqlaşmağa sövq edir. Bu yeniliklərdən biri də "rəqəmsal kənd"lərin gündəmə gəlməsidir.

Beli, artıq Avropada və Mərkəzi Asiyada "rəqəmsal kənd"lərin nəslə yaranmaqdadır. "Rəqəmsal kənd" anlayışı bizə əvvəllər bir qədər uzaq və yad gəlirdi, indi bu, planetimizin

aqrar sektorunda getdikcə özünü təsdiq edən yeni bir istiqamətdir. Artıq Avropanın və Mərkəzi Asiyanın kənd rayonlarında fəaliyyət göstərən "rəqəmsal kənd" mərkəzləri pilot layihələr olsa da, həyatın keyfiyyətini dəyişdirmək gücünə qadir olduğunu göstərir.

2021-ci ildən BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO) "rəqəmsal kəndlər" qlobal təşəbbüsünün reallaşdırılmasına start vermişdir. "Rəqəmsal kənd Avropada və Mərkəzi Asiyada hərəkətdə" layihəsi dünyanın 8 regio-

nunda reallaşır. Bu addımın atılmasında məqsəd təsərrüfatının rəqəmsallaşdırılmasında qabaqcıl təcrübənin Azərbaycanda, Albaniyada, Bosniya və Herseqovində, Gürcüstanda, Qırğızıstanda, Tacikistanda, Türkiyədə və Özbəkistanda yayılmasına, kənd icmalarının rəqəmsal texnologiyaların üstünlüklərinə uyğunlaşdırılmasına və onların tətbiqinə nail olmaqdır. Uzunmüddətli perspektivlərdə isə daha böyük üstünlüklər nəzərdə tutulur.

Məlumdur ki, bu gün dünyada kəndlər ciddi sosial-iqtisadi problemlərdən və bir sıra demografik çətinliklərdən əziyyət çəkir. Urbanizasiya nəticəsində kənd əhalisinin qocalması və sayının azalması ciddi problemdir. Belə bir zamanda rəqəmsal innovasiyaların və həllərin tətbiqi əhalinin gələcəyini artırma, həyat şəraitini yaxşılaşdırma bəzi. Hazırda rəqəmsal texnologiyalar innovativ texnologiyalardan yararlanan məlumatların, rəqəmlərin və biliklərin sürətlə yayılmasını təmin edən on güclü katalizatorlardan biridir. Kiçik torpaq sahiblərinin, fermerlərin belə məlumatlara əlçatanlığı onların işinə müsbət təsir edir. Qeyd edək ki, 2024-cü ilədək bu kömək bütün kiçik torpaq sahiblərinə göstərilmiş, onların rəqəmsal qabiliyyətlərinin artmasına təkan vermişdir. "Ağıllı kənd"lərin təcrübəsinə əsaslanan "rəqəmsal kənd"lər digər regionlarla əlaqə qurmağa imkan yaradır, yeni rəqəmsal mərkəzlər formalaşdırır. Gələcəkdə isə "rəqəmsal kəndlər" virtual meydançalara çevriləcək ki, bu da öz növbəsində regional əlaqələri gücləndirəcək.

Ötən ilin yayında "rəqəmsal kənd"lərin inkişafı ilə 8 ölkə - Azərbaycan, Almaniya, Bosniya Herseqovinyası, Gürcüstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkiyə və Özbəkistan məşğul idi. Amma "rəqəmsal kənd"lərdə ideya kimi çox ölkələr maraqlıdır. Bir də xatırladaq ki, artıq Avropada və Mərkəzi Asiyada "rəqəmsal kənd"lərin yaradılması üçün göstərilən sayılır aqrar sektoru-

run bir sıra problemlərini uğurla həll etmək gücünə qadir olduğunu sübut edib.

Qeyd etmək lazımdır ki, FAO Azərbaycanda kənd təsərrüfatının rəqəmsallaşdırılmasını fəal şəkildə dəstəkləyir. Təşkilatın Türkiyədəki nümayəndəsi Viorel Qutu bu barədə belə deyib: "Azərbaycana gəlincə, kənd təsərrüfatının rəqəmsallaşdırılması layihəsinə xüsusilə diqqət etməyə istərdim. Bu, bizim "rəqəmsal kəndlər" qlobal təşəbbüsümüzün bir hissəsidir. Bununla da İT həlləri kənd səviyyəsində tətbiq edilir. İndi bu, bir çox ölkədə mövcuddur, biz bunu Azərbaycanda fəal şəkildə həyata keçiririk".

Ümumiyyətlə, rəqəmsal kənd təsərrüfatı fermerlərə bütün vacib məlumatların sürətlə ötürülməsinə imkan yaradır. Bu məqsədlə artıq ölkəmizdə iqlim stansiyaları fəaliyyət göstərir. İqlim stansiyaları sahə işlərini vaxtında və düzgün proqnozlaşdırmağa imkan verən müasir innovativ sistemdir. Bu sistem sensorlar vasitəsilə havanın temperaturu, rütubət səviyyəsi, yağış miqdarı, yarpaq nəmi və yağıntıların düşmə vaxtı, küləyin sürəti barədə məlumatları toplayıb analiz edərək fermerlərə təqdim edir. Nəticədə xəstəlik və zərərvericilərə qarşı mübarizənin səmərəsi artır, məhsul istehsalı çoxalır, fermerlərin xərclərini optimallaşdırmaq mümkündür.

Azərbaycanda iqlim stansiyalarından alınan məlumatların fermerlərə ötürülməsi ilə əlaqədar ilk pilot layihə Quba, Qusar, Xaçmaz və Şamaxı rayonlarında tətbiq olunmuşdur. Bu rayonlarda 60-a yaxın kəndi əhatə edən 5 stansiya fəaliyyət göstərir. Onu da qeyd edək ki, risk məlumatlarının daha ətraflı və çevik ötürülməsi məqsədilə "Rəqəmsal Kənd Təsərrüfatı" adlı Telegram kanalı yaradılmış və fermerlərin bu kanala cəlb edilməsi üçün işlərin aparılmasına başlanmışdır.

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"

Bu il Azərbaycanda Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilər Birliyinin toplantısı keçiriləcək

Bu ilin mayında Azərbaycanda Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilər Birliyinin toplantısı keçiriləcək. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Qiymətləndiricilər Cəmiyyətinin (AQC) sədri Vüqar Oruc "Hesabatlılıq və şəffaflıq yeni dövrün çağırışları kontekstində" forumunda çıxışı zamanı deyib.

O bildirib ki, AQC təşəbbüsərlər olaraq Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilər Birliyinin təsis olunmasında iştirak edib.

"Ötən il Azərbaycan Qiymətləndiricilər Cəmiyyəti üçün əhəmiyyətli illərdən olub. Uzun illərdir ki, ölkədə qiymətləndirmə sektorunu AQC tənzimləyib. Forumun məqsədi maliyyə hesabatlılığını, şəffaflığı yeni dövrün çağırışları arasında bir daha vurğulamaqdır. Biz ötən ilin sonunda Auditorlar Palatası ilə müqavilə imzalamışıq. Bu, çox gözəl əməkdaşlıqdır. Digər qurumlarla da bu istiqamətdə cəlb etməliyik", - deyir V.Oruc diqqətə çatdırıb.

ADY: "Sərnişin və yük qatarlarının sürət həddi endirilib"

Azərbaycan Dəmir Yolları (ADY) paytaxt Bakı və regionlarda müşahidə olunan qeyri-sabit hava şəraiti ilə əlaqədar hərəkətin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Abşeron dairəsi, Bakı-Ağstafa-Bakı və Bakı-Qəbələ-Bakı marşrutları üzrə hərəkət edən sərnişin qatarlarının sürət həddini endirib.

ADY-dən AZƏRTAC-a bildirilib ki, bununla əlaqədar qatarların qrafikində qismən kənara çıxma halları müşahidə olunacaq.

Bir daha hərəkət iştirakçılarına bu cür hava şəraitində dəmir yolu keçidlərindən istifadə zamanı yüksək sayılıq göstərməyi və ehtiyatlı olmağı tövsiyə edir, sərnişinlərdən stansiya və platformalarda qatarları gözləyərkən diqqətli olmalarını xahiş edir. Qeyd edək ki, qeyri-sabit hava şəraiti ilə əlaqədar yük qatarlarının da sürət həddi küçüklə hava şəraitinə uyğun olaraq tənzimlənir.

Mədəniyyət

● Dövlət qayğısı

Unudulmaz mədəniyyət hadisələri

Yola saldıığımız il mədəniyyətimizdə bir sıra xoş hadisələrlə yadda qaldı. Həmin hadisələrdən biri peşəkar milli teatrımızın 150-ci ildönümü idi. Prezident İlham Əliyev 2023-cü il fevralın 3-də Azərbaycan peşəkar milli teatrının 150 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında sərəncam imzaladı.

Sərəncamda Azərbaycan teatrının XIX əsrin taleyüklü ictimai-siyasi hadisələri fonunda köklü dəyişikliklər baş verərək böyük maarifçi Mirzə Fətəli Axundzadənin ədəbiyyatımıza dram janrını gətirdiyi və xalq teatrının peşəkar milli teatra çevrildiyi bir vaxtda təşəkkül tapdığı, həmin dövrdə ziyalılarımızın Bakı, Şuşa, Şəki, Lənkəran, Naxçıvan, Tiflis və İrəvanda təşkil etdikləri tamaşalar bu şəhərlərin mədəni həyatında mühüm rol oynadığı vurğulanır: "Azərbaycan teatri həmişə fəal mövqeyi ilə seçilərək ictimai fikrin ön sıralarında dayanmış, cəmiyyətin mədəni tərəqqisinə və milli şüurun inkişafına önəmli töhfə vermişdir. Ədəbi fikir tariximizin görkəmli nümayəndələri xalq mirasçılığı üçün teatr sənəsinə yüksək titabət kürsüsü kimi istifadə etmişlər".

Sərəncamda əsasən, 2023-cü ildə 150 illiyi tamam olan Azərbaycan peşəkar milli teatrının yubileyi ilə bağlı tədbirlər planı hazırlanıb. Peşəkar mil-

li teatrımızın əsyrarlımlıq yaşsı silsilə tədbirlərlə qeyd olunub.

İl ərzində teatrlarımızda yeni tamaşaların premyeraları baş tutdu, ənənəvi qastrol səfərləri reallaşdı. Bölgə teatrlarının paytaxtda, paytaxt teatrlarının isə bölgədə silsiləli şəkildə keçirilən səfərləri yubiley ilini daha da əlamətdar etdi.

Teatr xadimlərimiz ötən il Bakıda keçirilən "Azərbaycan teatri-150: inkişaf perspektivləri" mövzusunda teatr forumunda da bir araya gələrək öz fikirlərini, təkliflərini dilə gətirdilər, müzakirələr apardılar. Forum müddətində aparılan fikir mübadiləsi və müzakirələr əsasən toplanan təkliflər "Azərbaycan mədəniyyəti 2020-2040 dövlət strategiyası" ilə bağlı tərtib edilən tədbirlər planında nəzərə alınacaq.

Keçən ilin mədəniyyət sahəsində əlamətdar hadisələrdən biri isə Azərbaycan kinosunun 125 illiyinin qeyd edilməsi oldu. Bu münasibətlə ilboyu düzənlənən tədbirlərdə qeyd edildi ki, Azərbaycan kino sənəti zəngin yol keçərək bu günlərə gəlib çatıb. Tarixi Fransada keçirilmiş ilk kinoseansdan iki il sonra - 1898-ci il avqustun 2-də rejissor, ssenarist, nəşir Aleksandr Mişonun lentə aldığı "Bibiheybətə neft fontanı yağıdır", "Əlahəzrət Buxara emirinin yolasalması mərasimi", "Qafqaz rəqsi" xronikal sənədi və "İlişdin" adlı bədii sü-

jetlərinin nümayişi ilə başlayan Azərbaycan kino sənəti bir çox sənətkarımızın istedadının və zəhmətinin bəhrəsi olan, xalqımızın mədəni-mənəvi həyatında mühüm rol oynayan, bu gün də maraqla baxılan "Arşın mal alan", "Şərki çörək", "Oğey ana", "Uzaq sahillərdə", "Arşın mal alan", "Bizim Cəbiş müəllim", "Axırıncı aşırım", "Nəsimi" və başqa klassik filmlərimizlə yoluna davam edib. 125 illiyi ilə bağlı keçirilən tədbirlərdə Azərbaycan kinosunun bu günü qarşısında duran məsələlər də müzakirə mövzusu oldu.

İli kinematografiyamız üçün əlamətdar edən həm də Cəfər Cəbbərlinin "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının yaradılması 100-cü ildönümü ilə bağlı keçirilən tədbirlərdə Azərbaycan kinosunun bu günü qarşısında duran məsələlər də müzakirə mövzusu oldu. Ötən il Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatının - TÜRKSOY-un yaradılmasının otuzuncu ildönümü ilə bağlı silsilə tədbirlərlə də yadda qaldı. Qeyd edək ki, türkdillilik arasında qurulub bu il Beynəlxalq Təşkilatın yaradılması ideyası Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı (SSRI) adlı imperiyanın dağıldığı və ittifaqın tərkibində yaşamış xalqların siyasi müstəqilliklərini nail olduqları, suveren dövlətlərini qurduqları bir vaxtda - 1992-ci ildə irəli sürüldü. Təşkilatın il Azərbaycan Respublikası və Türkiyə Cümhuriyyətinin təşəbbüsü ilə İstanbul və Bakı şəhərlərində keçir-

ilmiş Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Türkiyə və Türkmənistan respublikaları mədəniyyət nazirlərinin görüşləri gedişində əldə edilmiş razılaşmalar əsasında qurulub. Həmin ölkələrin mədəniyyət nazirləri tərəfindən TÜRKSOY-un yaradılması haqqında protokol 1993-cü il iyulun 12-də Qazaxıstanın Almatı şəhərində imzalanıb. Tarixi, dili, mədəniyyəti ilə eyni kökə bağlı olan türk xalqlarını birləşdirən bu beynəlxalq təşkilat fəaliyyətini uğurla davam etdirir.

2023-cü il oktyabrın 15-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı - TÜRKSOY-un təsis edilməsinin 30 illiyinə həsr olunmuş "Biz birlikdəyik" adlı qala konsert keçirildi. Prezident İlham Əliyevin TÜRKSOY-un 30 illiyinə həsr olunmuş təntənəli tədbirin iştirakçılarına ünvanlanmış təbrik məktubunda orta q türk mirasının qorunması və təbliği ilə bağlı gerçəkləşdirilən irimiqyaslı layihələrlə Azərbaycanın TÜRKSOY-a hər zaman dəstəyini ifadə etdiyi, türkdillilik ölkələrinin mədəni inteqrasiyasının geniş vüsət almasına çalışdığı vurğulanıdır.

TÜRKSOY-un 30 illiyi münasibətilə maraqlı bir teatr həftəsi keçirildi. Birinci Bakı TÜRKSOY teatr festivalı baş tutdu. Bu festival çərçivəsində türkdillilik ölkələrinin teatr nümayəndələri toplaşdılar.

TÜRKSOY ölkemizlə bağlı çoxsaylı birgə layihələr həyata keçirib. Təşkilatın "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" layihəsində 2016-cı ildə bu adı Şəki şəhəri daşıyıb. 2022-ci il martın 31-də Türkiyə Respublikasının Bursa şəhərində Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatına (TÜRKSOY) üzv ölkələrin Mədəniyyət Nazirlərinin Daimi Şurasının növbədənkonar iclasında Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhəri 2023-cü il üçün türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edildi. Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı olan Şuşada bir sıra mədəniyyət tədbirləri keçirilib. Keçən il mayın 12-də Şuşa şəhərində Mədəniyyət Nazirliyi və TÜRKSOY-un birgə təşkilatlığı ilə "Şuşa - Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı - 2023" ilinin rəsmi açılış mərasimi olub.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

● Musiqi dünyası

Ustad sənətkar-Əhməd Ağdamski

Sənətin bir çox sahəsində öz istedadı ilə parlayan, silinməz izlər qoyan adamlar azdır. Azərbaycanın incəsənəti və mədəniyyəti tarixində belə tanınmış simalardan biri də opera müğənnisi Əhməd Başir oğlu Bədəlbəyli (Ağdamski) idi.

Xalqın qəlbində teatra, peşəkar musiqiyə maraq oyanmaq, bu musiqinin yayılması və inkişafı yollarını tapmaq onu və o dövrün ziyalıların mütəmadi düşündürən vacib məsələlərdən ən başlıcası idi. Bu il Əhməd Ağdamskinin 100 illik yubileyi tamam olur.

Əhməd Ağdamski kimi tanınan Əhməd Bədəlbəyli 1884-cü ilin soyuq qış günündə dahi bəstəkarımız Üzeyir bəy Hacıbəylinin doğma xalası oğludur. Hələ uşaq yaşlarından xalq mərasim tamaşalarında iştirak edən Əhməd Ağdamskinin sənətə olan böyük marağı onu teatra gətirib çıxarıb. O, sənət fəaliyyətinə "Nicat" Xeyriyyə Cəmiyyətinin teatr truppasında başlasada, sonralar həm də "Səfa" Mədəni-Maarif Cəmiyyətinin truppasında, Hüseyinli Sarabəskinin "Müsləman opera dəstəsi"ndə və "Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli qardaşlarının müdiriyyəti"ndə aktyorluq edib. Lirik tenor sənə, məlahətli və geniş diapazonlu ifa bacarığına malik olduğundan milli aktrisalarnı xoşluğu ucubandan əsasən opera və operetlarda qadın

rollarını ifa etməklə böyük şöhrət qazanıb.

XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində ölkəmizdə cəhəlin hökm sürdüyü bir dövrdə müsəlman qadınların səhnəyə çıxması qadağan idi. Qeyri millətlərdən olan qadın aktrisalər isə ana dilimizi səliss bilirdilər və hər saatda inciyib tamaşanı yarımcı qoyub gərdirdilər. Bu səbəbdən də kişi aktyorlarımız qadın rollarında səhnəyə çıxmaq məcburiyyətində qaldılar. İlk müsəlman operası olan "Leyli və Məcnun"da da belə bir hal baş verdi. Leyli rolunda ilk dəfə əspaz şagirdi Əbdürrəhman Fərovcun, ardınca isə sonralar opera tariximizdə adı ədədilləşən Əhməd Ağdamski çıxış etdi. Xurafatın, nadanlığın mövcud olduğu bir zamanda Əhməd Bədəlbəyli təhqirlərə məruz qalmamaq üçün tanınmasını deyər bütün səhnələrdə adını "Miri" yazdırırdı. Sonralar isə səhna təxəllüsü olaraq özünə Ağdamski familiyasını götürdü. Aktyorun çıxışı Üzeyir bəyin o qədər xoşuna gəlir ki, sonralar o, bəstəkarın əsərlərində baş rolların ifaçısına çevrilir.

Əhməd Ağdamskinin oynadığı rollar xarakter etibarilə bir-birindən fərqlənirdi. O, bu obrazların hər birini tamamilə özünə çəkilən, hətta səsinə belə dəyişdirirdi.

İ.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

● Səhnə xadimləri

Balet əfsanələrimizdən biri - Leyla Vəkilova

Hələ teatrin, səhnənin, ad-sannın, şöhrətin nə olduğunu bilmədiyi yaşlarında sevmədi yaşlarınıca qadınlar musiqi sədalarına qoşulub pərvazlandı. Ancaq ağlına da gətirmirdi ki, vaxt gələcək, Azərbaycan milli balet sənətinin əfsanələrindən biri olacaq...

1927-ci ilin yanvarında Bakıda dünyaya gələn Leyla Vəkilova əslən Qazax rayonunun Yuxarı Salahlı kəndinin Vəkilovlar nəslindəndi. Leyla xanım rəqsə kiçik yaşlarından böyük həvəs göstərdi. Onu məşurlaşdıracaq, adını Azərbaycan incəsənəti tarixinə yazacaq balet sənətinin inceliklərini isə səkkiz yaşında daxil olduğu Bakı Xoreografiya Məktəbində öyrənməyə başladı. Ədilə Almaszadədən, son siniflərdə isə Azərbaycanın ilk balerinası, görkəmli balet ustadı və pedaqoq, Xalq artisti Qəmərin Almaszadədən dərslər aldı. Məktəbi 1943-cü ildə bitirdi. Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının balet truppasında solist kimi işə başladı.

1945-1946-cı illərdə Moskva Xoreografiya Məktəbində xüsusi kurs keçərək ixtisasını təkmilləşdirdi. Bakıya döndü. Opera və Balet Teatrının aparıcı balet aktrisası kimi fəaliyyətini davam etdirdi.

Onun səhnədə debütü R.M.Əliqerim "Qırmızı lələk" baletində Tao Xoa rolunu oldu. Tamaşadan sonra onun uğurlu gələcəyinin olacağı barədə inamla xoş sözlər söyləyənlər az deyildi. Amma Leyla Vəki-

lova üçün ən böyük dəyər sənət müəllimi Qəmərin Almaszadənin sevinclə, fərhlə dediyi bu sözlər idi: "Əhson, sən mənəndən də irəli gedəcəksən". Çox keçmədi ki, tamaşaçılar Leyla Vəkilovanı səhnədə bir-birindən fərqli, maraqlı rollarda gördülər və böyünərək alqışladılar. Repertuarı ildən-ildə zənginləşdi. Leyla Vəkilova "Qız qalası", "Qu gölü", "Yatmış gözəl", "Şelkuncük", "Qırmızı lələk", "Don Kixot", "Laurensiya", "Bağçasaray fəvvarəsi", "Gülşən", "Yeddi gözəl", "İldırım yolları", "Məhəbbət əfsanəsi", "Jizel", "Qızıl açar", "Qaraca qız" baletlərində əsas partiyaları uğurla ifa etdi.

1959-cu ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan Ədəbiyyatı və İncəsənəti Öngünliyünün iştirakçılarından biri oldu. O, 1976-1982-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Rəqs Ansamblının bədii rəhbəri oldu. Leyla Vəkilova ifaçı və baletmeyster kimi Polşada, Suriyada, Çexoslovakiyada, Hindistanda, Bolqarıstanda,

Fransada, Macarıstanda, İtaliyada, Türkiyədə, Almaniya, Nepalda, Tiflisdə uzunmüddətli qastrol səfərlərində oldu. İstedadı və əməyi yüksək qiymətləndirildi. Leyla Vəkilova 1955-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti, 1958-ci ildə Xalq artisti, 1967-ci ildə SSRİ Xalq artisti fəxri adlarına layiq görüldü. 1997-ci ildə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edildi.

Leyla Vəkilova bacarıqlı pedaqoq kimi də incəsənətimizin inkişafına xidmət göstərdi. O, 1953-cü ildən ömrünün sonunadək Bakı Xoreografiya Məktəbində klassik rəqslər fənnindən dərslər verdi. 1996-cı il sentyabrın 6-dan Bakı Xoreografiya Məktəbinin professoru vəzifəsində çalışırdı.

O, 1999-cu il fevralın 20-də vəfat etdi. Fəxri xiyabanda dəfn olundu. Görkəmli balet ustadı Leyla Vəkilovanın sənət yolunu bu gün yetirmələri uğurla davam etdirirlər.

Z.FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Şəxsiyyətlərə qarşı törədilən vandalizm aktı bağışlanmazdır

"Azərbaycan şairinin heykəlinə qarşı törədilmiş vandalizm aktı haqqında eşitdim. XIX əsr Azərbaycan poeziyasının əsas simalarından olan, "Gül dəftəri" - illüstrasiyalı şeirlər albomu" UNESCO-nun Dünya Yaddaşı Beynəlxalq Reyestrinə salınmış Qarabağ xanının novəsi Xurşidbanu Natəvanın heykəlinin Evian-Le Bondə vandalizm aktına məruz qalması hər kəsi şoka salır".

Bu fikirləri Fransanın Konyak şəhərinin sabiq meri Mişel Qurənsə deyib. O, daha sonra bildirib ki, XIX əsrdə Şorqədə qadın azadlığına bu qədər töhfə verən bir azərbaycanlı şairin heykəlinə qarşı belə vandalizm aktının əks-təsiri olacaq. Bunu törədənələri bunu dərk etməlidirlər. Bu, çox mənfəi bir hərəkətdir. Vandalizm hər hansı bir fikri müdafiə etməyə töhfə verə bilməz. Mədəni irs abidələri, eləcə də mənşeyindən asılı olmayaraq, cəmiyyətinə töhfə vermiş şəxsiyyətlərin heykəlləri, əsərləri xalqlar arasında körpüdür. Bu körpünü möhkəmləndirmək lazımdır. Yazıqlar, şairlər mədəni irsimizin tərkib hissəsidir. Onları qorumaq və nəsilə-nəslə ötürmək hər birimizin borcudur.

"21:15 qatarı" tamaşasının məşqləri gedir

"Yuğ" Dövlət Teatrında türkiyəli dramaturq Toyqun Orbayın Azərbaycan teatrsevərlərinə yaxşı tanış olan "21:15 qatarı" tamaşasının məşqləri gedir.

Səhnə əsərini teatrin baş rejissoru, maraqlı quruluşları ilə bundan əvvəl də öz yaradıcılıq imkanlarını ustahla nümayiş etdirən Mikayıl Mikayilov hazırlayır.

Rolları Xalq artisti Məmmədşəfa Qasimov (Kişi sənişin), Əməkdar artistlər Gülzar Qurbanova (Qadın sənişin), Fəhəd İsmayılov və Sonaxanım Mikayilova (Vağzal bələdcisi) ifa edəcəklər.

Tamaşanın quruluşçu rəssamı Mustafa Mustafayev, rejissor assistenti isə Günel Səfərovadır.

Müəllifin bu birpərdəli pyesi 2002-ci ildə qələmə alınıb və Türkiyə daxil olmaqla bir neçə ölkənin teatr səhnəsində fərqli yozumlarla sənət ömrü yaşayıb. Azərbaycanda da bu pyes Akademik Milli və Şəki Dövlət Dram teatrlarında tamaşaya qoyulub.

75 dəqiqəlik tamaşa iki insamın vağzalda qarşılaşmasından bəhs edir. Tamaşaboyu yad kişi və qadın "21:15

qatarı"nı gözləyərkən bir-biri ilə, həm də vağzalın rəhbəri ilə tanış olurlar. Vağzalda tanış olan bu namolun kişi və qadın düşüncülər ki, gözlədikləri qatar heç vaxt gəlməyəcək. Gəlməyəcək qatar gözləyə-gözləyə vaxtları bir-birlərini tanımağa, incəsənət, musiqi, həyat, insanlar və ümumilikdə, var olmaq haqda düşüncələrini paylaşmağa sərf edirlər. Kişi əsl intellektual, qadın isə tez-tez etiraz edən şagird rolunda çıxış edir. Tamaşanın sonunda qatar gəlir və kişi gözəndir. İndi onun yerini növbəti sənişinə yol göstərəcək qadın tutub...

"Bir nəfəs qədər" tamaşası növbəti dəfə nümayiş olunacaq

Yanvarın 19-da Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrında Vətən müharibəsi qəhrəmanlarına, şəhid analarına həsr olunan "Bir nəfəs qədər" tamaşası nümayiş olunacaq.

Rejissor Samir Qulamovun eyniadlı pyesi əsasında və quruluşunda səhnələşdirilən əsərdə SSRİ Xalq artisti Fikrət Əmirovun musiqilərdən, həmçinin Prezident təqaüdüçüsü, gənc pianoçu Kamil Həsənovun fortepiano musiqisindən istifadə edilib.

İdeya müəllifi və bədii rəhbəri Əməkdar incəsənət xadimi Əliqismət Lalayev olan tamaşanın quruluşçu dirijoru və musiqi tərtibatçısı Əməkdar incəsənət xadimi Fəxrəddin Atayev, quruluşçu rəssamı Vüsal Rəhim, quruluşçu baletmeysteri Əməkdar artist Leyla Ağayeva, konsertmeysteri Kamil Həsənov, rejissor assistentləri Sevinc

Məmmədova və Əmrax Dadaşovdur. Səhnə əsərində Əməkdar artist Nahidə Orucova, aktyorlar Gülnarə Abdullayeva, Gülcəhan Salamova, Prezident mükafatçıları Əmrax Dadaşov, Mehriban Zaliyeva, Hüseyin Əlili, Səmədzadə Xasiyev, aktyorlar Nəzir İsmayılov, İbrahim Əlizadə, Ofeliya Novruzqızı, Əli Kerimov, Murad Əliyev və balet artistləri iştirak edəcəklər.

Bazar günü reportajı

Qış gündür. Günəş xosisliklə də olsa, aralıq qara buludların arasından boylamb qızıl tellərinin ətərafına yaydığından hava xoşdur. Soyğun, saxtanın yamyaşıl iynəli yarpaqlarına dov gələ bilməməsi ilə öyünən uzun şam ağaclarının başında yuva qurmuş irili-xırdalı quşlar şövlə səs-səsa verərək təbiətdə bir ayrı ahəng yaradırlar...

Sübh tezdən çayyuxarı qatarlanan ağappaq quşları hay-həşirə özüni uca qayaların başından atan qıvrımsaq şələlənin harayına tələsirlər... Sıra-sıra düzülmiş yaşılbaş ördöklər, çəhrayı flamingolar da onlara qoşulublar...

Sıldırım qayaları özlərinə oylaq seçən zirvələr yaraşığı meğrur qartallar amirano baxışlarla hey ətrafı süzür, qıy vururlar, yerlərdə də, göylərdə də "bizik hakim" deyəcəsinə, şirlərə, pələnglərə meydan oxuyucasına...

"Meşənin kralları" isə bu an tənbel-tənbel uzanıb günəşin istisinə qızınmağı, xumarlanmağı şən-şöhərləndirən də üstün tuturlar...

Hər kəsə rişxənd edən dəcəl meymunların istehza qarışıq şəhəqəhələri də ki, dünyanı başına götürürlər...

Bir az aralıda, gün işığında inci kimi bərk vuran yamyaşıl gölün sahilində isə bir başqa aləm var... Sübh tezdən özüni bura yetirən başı ulu çinarlar kimi budaq-budaq olan əfsənəvi maral göldə özüna tamaşa etməkdən doymaq bilmir, sürüsünün yanına tələssə də, dönə-dönə suya düşmüş əksini heyranlıqla süzür, təkrar-təkrar gözəlliyinə vurulur...

Gah buynuzlarını şəşələyib bir addım qabağa atırlar, gah bir addım geri dururlar, maral gözləri ilə başdan-ayağa özüni süzür, durnatek boynunu burur və elə bir yanıqlı nalə çəkir ki, səsi dağ-daşda, meşələrdə əks-səda verir...

Möcüzələr diyarında

Elə həmin səhər onlar da alaqranlıqdan bir tərəfindən şələlələr, çaylar axan, göllər ləpələnen, bir yanından sıx meşəliklər, conğəliklər uzanan, sıldırım qayalar ucalan, bir yanından isə dənizlər, okeanlar kükrəyən möcüzəvi məkana gəliblər...

Dostlaşdıqları, dillərini anladığıları, birlikdə oynadığıları quşların, heyvanların yanına tələsirlər. Birdən dərəcələr, acıyarlər, üşüyörlər, xəstələnlər, köməyə ehtiyacları olar düşüncəsi ilə...

Əvvəlcə qarış-qarış bu ərazinin hər yerini gəzirlər, sevimli dostları ilə bir-bir salamlanırlar, sağlıq vəziyyətlərini öyrənirlər, yemlərini verirlər, sularını təzələyirlər...

Birdən kolların dibində bir titrəyi hiss edirlər, xəstələrin arasından iri və qapqara gözərlər onlara ürkək-ürkək baxan bozumtul dovşan görürlər. Dovşan yarıldır, belində çın axır.

Tecili onu baytarlıq klinikasına çatdırırlar. Baytar həkim dərhal müdaxilə edir, dovşanı müayinə edib yarasını təmizləyir, sarıyır. Sonra həkim kişi-gölmə müayinə otağında çıxıb yarıldı dovşanı böyük həyəcanla klinikaya götürünlər təlaşlanmağa ehtiyac olmadığını, bir-iki günə sağalib yenidən onun hoppna-hoppna balalarının yanına qayıdacağını bildirir...

Hər kəs böyük həyəcədən sonra dərindən nəfəs alıb sevinc və arxayınlıqla digər işlərinin arxasına yollanırlar...

Beləcə, çətin, məsuliyyətli, maraqlı daha bir iş gününə başlayırlar...

Bura böyük-küçiyə hamımızın sevimli məkani olan və daha çox zoopark adlandırıldığı Bakı Zooloji Parkıdır...

Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə...

Bu gün geniş ərazisi, hər cür şəraiti, müxtəlif növ heyvanları ilə dünyanın öndə gedən zooparklarının sırasında yer alan, əcnəbi və yerli ziyarətçilərin böyük marağına səbəb olan Bakı Zooloji Parkının keçmiş vəziyyəti heç də ürəkəncə olmayıb. Ta ki, Heydər Əliyev Fondundan vitse-prezidenti, İDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə burada genişmiqyaslı yenidənqurma işləri aparılmaqdadır.

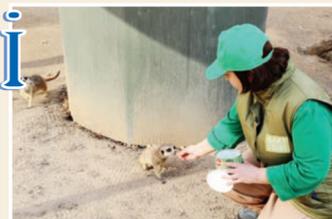
Vaxtilə Bakıda ilk dəfə Heyvanat Parkı adlandırılan zoopark 1928-ci ildə Xətai rayonundakı Nizami parkının ərazisində açılıb. 1958-ci ildə isə Bayıl ərazisində yeni Heyvanat Parkı fəaliyyətə başlayıb. 1985-ci ildə torpaq sürüşməsindən sonra zoopark Bayıldan indiki ərazisinə köçürülüb. Əvvəllər ərazinin təmirsiz olması ilə yanaşı, heyvanların saxlanıldığı yerlər də yarasız vəziyyətdə olub.

İDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə burada genişmiqyaslı yenidənqurma işləri aparılıb. Təxminən 4 il davam edən osalı yenidənqurma işləri nəticəsində Bakı Zooloji Parkı ən müasir səviyyəyə çatdırılıb. 2021-ci ilin oktyabr ayında Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Arzu Əliyevanın iştirakı ilə Bakı Zooloji Parkının yenidənqurmadan sonra açılışı olub.

Ümumi ərazisi 4.25 hektara çatdırılan zooparkda volyerlər, akvaterarium, kontakt zooparkı, süni göl və hovuzlar, baytarlıq klinikası inşa edilmişdir. Heyvanların saxlandığı volyerlər hər növün özünəməxsus ehtiyacları nəzərə alınaraq hazırlanıb və sahəsi kifayət qədər genişləndirilib.

Zooparkın görünməyən üzvləri, heyvanların cəfəkeşləri...

Sevimlilərimizi ram edənlər

Hazırda zooparkdakı heyvan növlərinin ümumi sayı 125, "Qırmızı kitab"a düşən növlərin sayı isə 22-dir. Ağbaş karkos, qara karkos, qonur ayı, Qafqaz nəbib maralı, sultan toyuğu və sair də zooparkdakı adı "Qırmızı kitab"a düşən heyvan növlərindəndir.

Bakı Zooloji Parkının görünüşü ilə yanaşı, maram və yanaşması da tamamilə dəyişib. Zooparkın əsas məqsədi insanlar üçün canlı aləm, xüsusən də Azərbaycanın nadir faunasına haqqında məlumat əldə edə biləcəkləri tədris, tədqiqat və konservasiya mərkəzinə çevrilməsinə ibarətdir. Azərbaycanın "Qırmızı kitab"na daxil olan növlərin təbii populyasiyası və reintrodukasiya baxımından, burada heyvanların artırılması üçün münbit şərait yaradılıb. Reintrodukasiya tədbirləri üzrə indiyə qədər 5 baş Qafqaz nəbib maralı Şahdağ Milli Parkına, 7 baş hindistan tiandazı Hirkan Milli Parkına, 4 baş Dağıstan turu Qarabağ zonasına buraxılıb.

Sualtı dünyada

Yenidənqurmadan sonra zooparkda insanlar colb edən möhtəşəm gəzələrdən biri də girişdə yerləşən akvaterariumdur.

Əvvəlcə biz də xüsusi rənglərlə işıqlandırılan akvaterariumda ecazkar musiqinin sədaları altında gəzintiye çıxdıq. Al-əlvan balıq sürülərinin suların qoynunda həmahəng rəqsinə heyranlıqla tamaşa etdik, rəngarəng yosunların dibində qıvrılıb yatan nəhəng ilanlara qorxu ilə baxdıq, yalnız bədənin üst qismi və qəzəblə baxan gözləri suyun üzərində olan daş kimi hərəkətsiz təmsahlə rastlaşanda vahimədən bir anlıq qanımız dondu, istər-istəməz canımızdan soyuq ürperti keçdi... Şüşənin arxasındakı təmsahdan uşaq kimi qorxdığımız üçün utansaq da, ətrafdakı ziyarətçilərin uşaqlı-böyüküklü hamısının eyni hissləri yaşadığını görüb, nisbətən təselli tapdıq...

Yavaş-yavaş amfibiyaalın, sürünənlərin, balıqların məskunlaşdığı maraqlı, aynələli, bir o qədər də qorxulu hissələr yaşadığımız akvaterariumdan ayrılıb zooparkın digər ərazilərinə, sakinləri ilə tanış olmağa yollandıq. Özü də böyük qaşığı və diqqətlə buradakı heyvanların, quşların hamısının sağlamlığının keşiyində dayanıb baş baytar Elvin Süleymanovun izahlı müşayiəti ilə...

Uşaqlıqdan həkimlik peşəsinə və heyvanlara olan sevgisinin onun baytar həkim olmasına gətirib çıxardığını deyən Elvin həkim bildirdi ki, artıq 3 ildir zooparkda çalışır. Buradakı ilk pasiyentləri isə bizonlar və bizonlarda

heyvanın gözələrinin üzərini ağ örtüklə tutulmasına, hətta gözün fəaliyyətinin itirilməsinə gətirib çıxara bilən monokissella adlı parazitlər xəstəlik əşkarlanı. Amma dərhal bizonlarda təhlükəli xəstəliyə qarşı başlanılan müayinə tədbirləri uğurla nəticələndi.

Elvin həkim məlumat verir ki, zoopark yenidən qurulduqdan sonra maksimum çalışılıb ki, burada heyvanın ilk dövrdə təbiətdə yaşadığı mühit təşkil olunsun: "Məsələn, Afrika və Asiyenin isti ölkələrindən olan ekzotik quşlar və məməlilər var. Həmin heyvanlar qış şəraitində o temperaturda saxlanmaq üçün qış yuvaları düzəldilib. Həmin qış yuvalarında xüsusi isidici aparatlar, havalandırma qurğuları və günəş şüalarının təmin etmək üçün ultrabənövşəyi lampalar var".

Baş baytar bildirir ki, heyvanların hansıdasa müalicəyə ehtiyac yarananda, xəstəliyi, nasazlığı olduqda ilk öncə özü bunu hiss edir. Hər zaman aktiv olan, tullanıb oynamaq istəyən heyvan bu səfər halızsız, istahsız, süst vəziyyətdə olur. Quşlarda tüklərinin quruluşunda dəyişikliklər yaranır, məsələn, tüklərinin pürpüzlənməsi, başını özüne qışib tutması kimi... Digər heyvanlarda isə tüklərinin sağallığına, parlaqlığına itnəyi və sair əşkarlanı. Bu əlamətlərə uyğun olaraq müalicə tədbirləri götürülür, heyvanların yemlərinə dərman qatılır. Görüldü ki, ekstremal hal yaranıb, heyvan hər zaman travma alıb, tez müdaxilə edilməlidir, bu həmin dərmanlarla heyvanlar yatazdırılır, baytarlıq prosedurlarından keçirilir. Daha sonra xüsusi dərmanlardan istifadə edilərək onlar oyaqdırılır və tam özlərinə gələndə qədər nəzarət altında saxlanılır.

Dovşanın növbəti müayinəsi və...

Ümumilikdə isə baytar vurğulayıb ki, çalışırlar vəhşi heyvanlarla birbaşa kontakt yaradılmasın: "Heyvanlarda travmalar, cızıqlar olur, məsələn, götürsən maral buynuzunu ilə digərinin dərvisini cızır və sair. Çalışırıq ki, heyvanların sağlamlığı ilə bağlı çox müdaxilə etməyək. Vəhşi təbiətdə heyvanların elə yarıları olur ki, bunu özləri yalamaqla sağadırlar. Göründü ki, bu, təcili müdaxilə tələb edən haldır, sürtülmə, cızılma deyil, onda müdaxilə edirik. Çünki heyvan tutanda, saxlayanda, iynə vuranda ayrıca stressə girir. Yəni yüngül proseduru bu stressə daha da ağırlaşdırır bilirik. İnsan təmasının maksimum az olmasına çalışırıq".

Zooparkı gozo-gəzo baytarlıq klinikasına gəlib çatırıq. Klinikada müayinə, ameliyyat,

USM, rentgen otaqları fəaliyyət göstərir. Yuxarıda bəhs etdiyimiz yarıldı dovşan da növbəti həkim bizi sakitləşdirərək söylədi ki, heyvana iynə vurduğu dərhal nəhiyədə ağrı çox az hiss olunur...

O an səsini çıxarmasa da, iynənin dovşanın incicəyini fikri üroyimisi ağrıtdı, amma baytar həkim bizi sakitləşdirərək söylədi ki, heyvana iynə vurduğu dərhal nəhiyədə ağrı çox az hiss olunur...

Zooparkı gəzməyə davam edirik. Elvin həkim məlumat verir ki, bəzi heyvanlar, pişikimilər, yemotlar, porsuqlar, tiandazlar və sair gəcə daha aktiv olurlar. Müəyyən tədbirlər zamanı, ildə bir-iki dəfə gəcə turları təşkil olunur və ziyarətçilərin ərazini xüsusi bələdçilər vasitəsilə gəzib heyvanları gəcə vaxtı da müşahidə edə bilərlər.

Baytar həkim onu da qeyd edir ki, akvaterariumdakı heyvanlar stabil temperaturda, rütubətdə, nəmişlikdə qalmaqdadır. Onlar üçün xüsusi isidici, havalandırma qurğuları, su ventilyasiya sistemi, ultrabənövşəyi lampalar var ki, yasaqları yerdə vəziyyəti davamlı olaraq sabit saxlayır: "Su heyvanlarının sağlıq baxımından da qulluğu çox çətindir. Quruda yaşayan heyvanlarda xəstəlik əşkarı bürzə versə də, soyuqlıq heyvanlarda hətta temperaturun cüzi oynaması onları qidalardan imtina etməsi, xəstələnmələrinə səbəb ola bilər".

Novruz, Bayram, Maşa, Mişa, Nikita...

Gəzo-gəzo uzunayaqlı, kələ-kötür boyunlu dövələrin yanından ötib zərif, ürkək ceyranların, nəbib maralların, nəhəng, qorxulu pələnglərin, şirlərin, ayların məkana yaxınlaşırsız. Hər birinin özünəməxsus gözəlliyi, heyranətə gətirici xüsusiyyətləri olan heyvanlara baxmaqdan doymuruq. Bəzi balaları ilə birgə özüni gülmə verir, bəzi sürüsündə də başına yatacılar otlayır, bəzi də ziyarətçilərə özüni göstərəcəsinə valyər boyu var-gəl edir...

Buradakı heyvanların hər birinin öz adı var və bu adları onlara ya kiperlər verir, ya da doğulduqları tarixə uyğun qoyulub. Məsələn, adətən Novruz bayramı ərəfəsində dünyaya gələn dövələrə Novruz, Bayram, yaxud çərşənbədən birinin adı verilir. Üç balası bu zooparkda dünyaya gələn Amur pələnglərinin erkəyinin adı Yarıq, dişisinin adı Vələdir. Zooparkdakı üç sirdən erkəyinin adı Stiv, dişilərinin adı isə Kamilla və Lusidir. Heyrətamiz görünüşü ilə zooparkda gələnlərin hər birinin xüsusi diqqətini çəkən yaquara Joker adı verilib. Sevimli və əyləncəli üç ayını isə Maşa, Mişa, Ni-

kita çağırırlar. Heyvanların hər biri öz adlarını tanıyır, kiperləri çağıranda gəlirlər...

Günortaya az qalıb. Haradansa bürümuzə istəhama açan xörək ətəri gəlir. Əvvəlcə fikrimizdən keçiririk ki, yoqin yaxınlıqda yeməcxana var, amma tezliklə bu ləzzətli qoxulardan zooparkın mətbəxinə gəldiyini bilməyimiz bizi xeyli təəcübləndirir. Marağımız bizə üstün gəlir və mətbəxin qapısından içəri boylanırıq. Boh, baxırıq ki, burada ələ bir biş-düş edilər, heyvanlar üçün nahar hazırlanıb ki, gəl görəsən...

Bir tərəfdə ayların naharı üçün iri qazanlarda kişmişli, otlu sıyıq asılıb, digər yanda bizonlara qaynadılan kartoflar buğlanı. Stolların üzərində bayaqdan bişirilmiş toyuqlar, yumurtalar, doğranaraq qablara yığılmış çuğundur, kök, kələm, kəhi düzülüb, bir sözlə, heyvanlara ləzzətli nahar hazırlığı görülüb...

Mətbəxdə çalışan yemləmə işçisi Bağdağ Qasımov deyir ki, günorta yeməyi üçün hər gün bizonlara 10 kilo kartof bişirir. Ayların menyusu isə hər gün üçün fərqli olur. Bir gün ot, digər vaxt kişmişli düyü sıyığıdır. Bir başqa gün cəmlə makaron, yaxud da qreçka ilə marmelad hazırlayır. Gün ərzində 7-8 kilo kişmişli mət ot heyvanlara həmçinin çörəyin arasında povidla çəkilib verilir.

Meymunlara isə bir gündən bir süddə gerkules, kartof, yumurta, toyuqla sıyıq bişirilib verilir. Su samuru bişmiş toyuq, qarğıdalı, dovşuqsu, yemot, flamingo isə bişmiş yumurta və qarğıdalı yeyirlər. Həmçinin lamaya bişmiş qarğıdalı verilir.

Dovşuqsu kök, çuğundur sürtgəcdən keçirilərək, oxatan kiperiyə meyvə-tərəvəz, manqusa, su samuruna, yemota isə qarışıq meyvələr doğranılıb verilir.

Bağdağ xanım deyir ki, heyvanları sevdindən işini də böyük sevgi ilə yerinə yetirir...

"Nə üçün mənə yem gətirməmiş yarpaqları yığarsan?..."

Məşhur cizgi filmi "Kral Şir"dəki Timon və Pumba kimi obrazların adını daşıyan pabalaca surikatarlar da öz valyələrində nahar edirlər. Onların bugünkü yeməkləri diri qurdlardan, həşəratlardan ibarətdir. Surikatar yemləyən kiper Yegəna Abdulova ilə də ələ iş başında görüşürük.

Zooparkda ekzotik heyvanlara baxan Yegəna xanım bildirir ki, çalışdığı iş çox maraqlı, çətin və məsuliyyətlidir: "Əvvəllər zoomağazada işləyirdim və ən böyük arzum idi ki, nə vaxtsa zooparkda müxtəlif heyvanlara qulluq edim. Təbii ki, vəhşi heyvanlara qulluq etmək

əvvəlcə adama qorxulu gəlir, amma sonra bu hiss ötüb keçir. Belə olmasa, burada işləyə bilməzsən".

O, söyləyir ki, mümkün qədər çalışırlar heyvanların təbiətdə olan qida rasionunu saxlasınlar ki, gələcəkdə hansısa bir formada onları təbiətə qaytarmalı olanda, instinktlərini saxlaya bilsinlər: "Vəhşi heyvanlara yem verəndə öti onların qabağına qoymaq düzgün deyil. Ət ya bir qayanın üstünə, ya hansısa çətin bir şəraitdə ələ keçən bir yerə qoyulmalıdır ki, heyvan bunu əldə edəndə qədər bir az əziyyət çəksin, yəni ov şəklində olsun. Bizdə qamışıq pişiyi var, onun yemini iplə sallandıq ki, tullanıb əldə etsin".

Həç mümkün deyil ki, zooparkda işləyən, daim sevimli, şıltaq, qorxulu heyvanlara qulluq edəndə və maraqlı hadisələrlə rastlaşmayasan...

Yegəna xanım danışıb ki, uzunqıruqlu meymunların balaları olarkən bir müddət onlar ata-anasının kürəyində qalırlar. Çox balaca, özü də valideynləri ilə eyni rəngdə olduqlarından çətin seçirlər: "Bir dəfə bu meymunların valyərində olarkən balasının bir saçlarını arxasına düşdü. Meymunların arasında bir hay-həşir popdu ki... Elə bildilər onu harasa aparmaq istəyirəm. Balanı ehtiyatla çıxarmaq istəmədən də, onlar imkan vermədilər. Axırda atası yuxarıdan quyuğu ilə sallanıb başından balasını götürdü və bundan sonra onlar sakitləşdilər".

Kiper deyir ki, surikatarlar da çox şıltaq, hərəketli və sevimli heyvanlardır. Daim vurmuxurlar, yeri eşirlər, hətta bir-birləri ilə danışırlar: "Surikatla işləyən adam onun dilini bilir. Görürəm ki, qarğa onun yemini aparanda arxasınca qaçır, çox hirsəlir. Adətən orazidən yarpaqları yığır, sonra surikatın yeməyini verirəm. Amma o, belə istəmir. Kənardan baxırıq ki, əvvəl yarpağı yığır, gəlir gözümün qabağına başlayır onları dağıtmağa. Sanki deyir ki, nə üçün mənə yem gətirməmiş yarpaqları yığarsan..."

Elmar Qafarov da ilyarımdır ki, zooparkda kiper işləyir. O, lamaya, alpakalara, ceyranlara, yallı qoyunlara baxır. Səhər ilk növbədə bu heyvanların yerlərini təmizləyir, dünündən qalan ot qalıqlarını yığıb yerinə təzələyir qoyur. Həmçinin yem, su qablarını təmizləyib təzə yem və su qoyur. Günorta isə onların mətbəxdə doğranıb hazırlanmış kök, çuğundur, kələm kimi tərəvəzlərini verir. İldə bir dəfə qoyunları və alpakaları qırır, bir sözlə, kiper bu heyvanlara canla-başla, qaşığı ilə qulluq edir.

Sevimli heyvanların zəhmətkeş bacıcıları

Saatlar keçdikcə zooparka gələn ziyarətçilərin sayı xeyli artır. Valideynləri, müəllimləri ilə bu məkana üz tutan uşaqlar isə daha çoxdur.

Kiçikyaşlı oğlu ilə bərabər zooparka gələn Sevinc xanım deyir ki, buranı gəzmək onlara xüsusi zövq verir: "Demək olar ki, zooparkın hər yerini gəzdik. Oğlum ilk dəfə idi ki, bura gəlib və gördüyü heyvanların hamısı onda maraqlı doğurdu. Onlara diqqətlə baxırdı, sanki özü üçün yeni nəsə keçirdi. Bu gün havanın yaxşı olmağı da bir ayrı xoş oldu bizim üçün. Doyunca gozo, heyvanları görə bildik".

Balaca ziyarətçilərdə də həmsəhbət olduq. 9 yaşlı Zərifin ağappaq, iri qara gözlü dovşanlardan xoşu gəlir. 5 yaşlı Daniza zooparkda ən xoş gələn rəngarəng balıqlar olub. 12 yaşlı Kənan dedi ki, yaquara baxmaq onun üçün daha maraqlıdır...

Zooparkda xeyli əcnəbi ziyarətçilərdə rastlaşdıq. Türkiyəli gənc cütüklü Oğuz və Əməla bildirir ki, işləri ilə əlaqədar üç ildir ki Bakıda yaşayırlar. Zooparkı xoşladığılarından vaxt tapın kimi mütləq bura gəlirlər, bu məkanda ruhü dinclik tapırlar.

Ümid isə Conubi Azərbaycandırdı. Yeni ili Bakıda qarşılamaq üçün gəlib və ötmə müddətində şəhərin tarixi, gözəli, görməli yerlərinə bir-bir baxıb çəkib. Bu gün isə yolunu zooparkdan salıb. O deyir ki, Bakı zooparkında olan müxtəlif heyvanlar, burada onlar üçün yadradılan təbii şərait, səliqə-səhman adını valeh edir...

Onu da mütləq qeyd edək ki, əksər turistlərin dillərini bilməyəkdən onları üzərindəki məmnun ifadədən, zooparkdakı heyvanlarla çoxlu foto çəkdirmələrindən əladlıq ki, Bakının mərkəzində salınmış bu möhtəşəm canlı aləm onları da özünə heyran qoyub...

Yavaş-yavaş gün axşama doğru əyilir, biz də zooparkda keçirdiyimiz sözlərlə ifadəsi çətin olan maraqlı bir günün sonuna yaxınlaşırsız. Düzüldür, ziyarətçi kimi zooparkın təmirindən əvvəlki zamanlarda da, sonrakı vaxtlarda da bu məkanda olmuşuq, amma bədəfəki gələcəyimiz məqsədi, maramı bir başqa idi. Bu dəfə zooparkdakı heyvanların seyr etməklə yanaşı, onların qayğısına qalan, yemlərinin, sularını verən, sağlamlıqlarının keşiyində duran işçilərlə görüşdükdü, bir zəhmətkeş insanların zooparkda keçirdikləri bir iş gününü müşahidə etdik. Çalışdıq ki, necə deyirlər, Bakı Zooloji Parkında kədr arxasında olub-bitən maraqlı hadisələrdə, çətin, məsuliyyətli iş prosesi ilə də oxucularımızı yaxından tanış edək...

Yasəmən MUSAYEVA, İlham BABAYEV (foto), "Azərbaycan"

Bu il rekord istilər gözlənilir

BMT bəşəriyyətə çağırış etdi

Ötən il iyundan dekabr qədər hər ay yeni temperatur rekordları qeydə alınıb. Ekspertlər əmindirlər ki, El Nino iqlim fenomenində bu tendensiya 2024-cü ildə də davam edəcək.

2023-cü il dünyada aparılan meteoroloji müşahidələr tarixində ən isti il olub, lakin 2024-cü il daha da isti ola bilər. Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatı (WMO) yeni açıqladığı ötən il hesabatında bildirdi ki, El Nino iqlim fenomeninə görə, bu tendensiyanın 2024-cü ildə də davam edəcəyi gözlənilir.

Bununla da WTO Avropanın Kopernik meteoroloji xidmətinin məlumatlarını təsdiqləyib. Bu məlumata əsasən, 2023-cü il 1850-ci ildən bəri rekord həddə ən isti il olub. Təşkilatın rəhbəri Seleste Saulo xəbərdarlıq edib ki, El Nino fenomeni səbəbiylə bu ildə yeni temperatur rekordları gözlənilir. Onun dediyinə görə, El Nino adətən global temperaturlara ən böyük təsir göstərirdiyindən və 2023-cü ildə pik həddə çatdığından 2024-cü il daha da isti ola bilər.

Bir sıra tanınmış qurumların əldə etdiyi məlumatlara əsaslanan WTO-nun hesabatında bil-

dirilir ki, keçən il global orta temperatur səviyyəsi 1,45 dərəcə yüksək olub. Kopernik tərəfindən açıqlanan məlumatlara görə, orta global temperatur 1,48 dərəcə yüksək olub.

İqlim dəyişikliyinə fəlakətli nəticələrin qarşısını al-

maq üçün dünya ictimaiyyəti 2015-ci ildə Paris Sazişi - BMT-nin İqlim Dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiyasına əsasən, 2020-ci ildən atmosferdəki karbon dioksidi azaldılmasına dair tədbirləri tənzimləyən bir razılaşma sənədi əldə edib. Saziş Paris İqlim Konfransını zəmanəti

protokolunun əvəzinə hazırlanmış və 12 dekabr 2015-ci ildə konsensusla qəbul edilmiş, 22 aprel 2016-cı ildə imzalanmışdır. Həmin sazişə görə global istiləşmə səviyyəsinə əsasən, 2020-ci ildən atmosferdəki karbon dioksidi azaldılmasına dair tədbirləri tənzimləyən bir razılaşma sənədi əldə edib. Saziş Paris İqlim Konfransını zəmanəti

Rizvan CƏFƏROV, "Azərbaycan"

Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat (DOST) Agentliyi açıq tenderə dəvət edir

Təkrar

Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyi tərəfindən Sabirabad DOST Mərkəzinin binasının inşası üzrə söküntü, tikinti və müxtəlif təchizat işlərinin satın alınması

Müqaviləni yerinə yetirmək üçün iştirakçılar lazımı maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar. Açıq tenderdə iştirak etmək istəyən təşkilatlar müəyyən edilən məbləğdə iştirak haqqını göstərildən hesaba köçürdükdən sonra müsabiqə üzrə təkliflərini təqdim edə bilərlər. Əlaqələndirici şəxs - Sudahe Qocayeva (0125255026 #91036).

İştirak haqqı: Lot üzrə 2500 (iki min beş yüz) manat
Satınalınan təchizat: Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat (DOST) Agentliyi

VÖEN: 1305817761
Bank: Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC Yasamal filialı
Kod: 805562
Müxbir Hesabı: AZ03NABZ0135010000000002944
VÖEN: 9900001881
SWIFT İBAZAZ2X
H/hesabı: AZ59IBAZ3809001946221732216
İştirak haqqı həc bir hələ bir qaytarılır.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

1. Tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət;
2. İştirak haqqının ödənilməsi ilə bağlı bank sənədi;
3. İddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nişan və qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rekvizitləri (Notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti təqdim edilməlidir. Notarial təsdiq satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra olmalıdır);
4. Tender təklifi (təkliflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 30 bank günü qüvvədə olmalıdır);
5. Tender təklifi dəyərini 1%-i həmində bank təminatı (tender təklifinin təminatının qüvvədə olma müddəti tender təklifinin qüvvədə olma müddətindən 30 bank günü çox olmalıdır);
6. Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərinin, habelə son bir il ərzində (fəaliyyətini dayandırdığı müddət nəzərə alınmadan) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə hallarının mövcud olub-olmadığını (Arayış satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra verilməlidir. Həmçinin arayışı verən orqan tərəfindən və ya notarial qaydada təsdiq olunmalıdır);
7. İddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti (2022-ci il üzrə mənfəət (gəlir) vergisinin bəyannaməsi (Dövlət Vergi Xidməti tərəfindən və ya notarial qaydada təsdiq olunmalıdır. Notarial təsdiq satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra olmalıdır);
8. İddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Arayış satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra verilməlidir. Həmçinin arayışı verən orqan tərəfindən və ya notarial qaydada təsdiq olunmalıdır);
9. Mikro, kiçik və orta sahibkarlıq meyarlarına uyğun olması barədə məlumat (Arayış Dövlət Statistika Komitəsindən alınmalıdır və son hesabat ilinə olan vəziyyəti əks etdirməlidir. Həmçinin arayışı verən orqan tərəfindən və ya notarial qaydada təsdiq olunmalıdır. Notarial təsdiq satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra olmalıdır);
10. Satınalma müqaviləsini bağlamaq sahəliyyətinin olması (Rəhbər şəxsin təyin olunması barədə əmr və ya qərarın surəti PDF formatında yerləşdirilməlidir. Notarial təsdiq satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra olmalıdır);

11. Öz əmlakından sərbəst və məhdudiyətsiz istifadə etmək imkanı, habelə ödəmə qabiliyyəti olması, müflis elan olunmaması, əmlakı üzərinə həbs qoyulmaması, ödənişə yəqinliyi girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılmış şəxs olmaması (Yükümlülük arayışı satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra verilməlidir. Həmçinin arayışı verən orqan tərəfindən və ya notarial qaydada təsdiq olunmalıdır);
12. İddiaçının satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində fəaliyyətini, habelə işlərini idarə edənlərin, qulluqlarının peşəkar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması üçün ixtisas göstəricilərini və digər göstəriciləri əlaqədar cinayətə görə məhkum olmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olub-olmadığını, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olub-olmadığını (Arayış Daxili İşlər Nazirliyindən və ya ASAN Xidmət Mərkəzlərindən alınmalı və satınalma elanının yerləşdirildiyi tarixdən sonra verilməlidir);
13. Satınalma müqaviləsinin icrasını təmin etmək üçün müvafiq sahədə peşəkarlığının, təcrübəsinin, texniki və maliyyə imkanlarının, işçi qüvvəsinin, idarəetmə strukturu, etibarlılığının olması;

- İddiaçının müvafiq sahədə peşəkarlığın və təcrübəsinin mövcudluğu barədə təsdiq edici sənədlər, bütövlükdə və ya fərdi sahibkarlarla müqavilələrin surətləri təqdim edilməlidir;

- İddiaçının ixtisası, kadr imkanlarının mövcudluğu barədə təsdiq edici sənədləri təqdim etməlidir. O cümlədən, iddiaçı ilə qüvvədə olan əmək müqaviləsinə malik azı 1 nəfər sahə rəisi, inşaat mühəndisi, işçisi, usta briqadın və topoqraf olmalıdır (altı təhsil barədə diplom, əmək kitabçası, əmək müqaviləsi bildirişi altısaatlıq təminatından çıxarış, əməkdaşların müvafiq sahə üzrə azı 10 il ümumi və azı 5 il xüsusi iş təcrübəsi barədə müvafiq təsdiq edici sənədlər təqdim edilməlidir);

- İddiaçının hesabında sərbəst vəsait və ya kredit imkanı on azı 3000000,0 manat olmalıdır (Kredit xəttinin açılması barədə bank tərəfindən verilməsi arayışda və satınalma predmeti üzrə layihənin yerinə yetirilməsi məqsədilə 3000000,0 manat vəsaitin konkret ayrılmasının mümkünlüyü barədə arayış verilməlidir);

- İddiaçının son 3 (üç) il (2020-2022) ərzində tikinti, quraşdırma və əsaslı təmir işləri üzrə maliyyə dövriyyəsi azı 15 000 000,00 (on beş milyon) manat olmalıdır;

- İddiaçı son 3 (üç) il ərzində sahəsi minimum 5000 m² olan 1 tikinti obyektinin tikintisini və əsaslı təmir işlərini həyata keçirməlidir. Hayata keçirilmiş əsaslı təmir işləri müasir üslubda müxtəlif dizayn elementləri (laminat, mərmər izləmə və sair) üzündə əks etdirilməlidir (Müvafiq müqavilə, layihə və işin yekun nəticələrini əks etdirən foto görüntülər, həmçinin rəylər təqdim edilməlidir);

- İddiaçı tərəfindən maddi texniki bazası, o cümlədən icarəyə götürüldüyü avadanlıqlar (Ekskavator, traktor, yük maşınları, kranlar və s.) barədə geniş məlumat (Müvafiq təsdiq edici sənədlər ilə birlikdə təqdim edilməlidir);

14. Müvafiq sahibkarlıq fəaliyyəti növlərini həyata keçirilməsi və ya müəyyən hərəkətlərin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq lisenziyaya və ya icarəyə malik olmalıdır (texniki tapşırıqda tələb olunan bütün sahələr üzrə).

Sənədlər Azərbaycan dilində tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan sənədlər Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır). İddiaçılar tender ilə bağlı sualları Satınalma Təşkilatına ünvanlaya bilərlər. Satınalma proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun keçiriləcəkdir. İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün ixtisas göstəricilərinə dair sənədləri 02.02.2024-cü il saat 11:00 tarixinə qədər və tender təklifi ilə bank təminatı sənədlərini 13.02.2024-cü il saat 11:00 tarixinə qədər təqdim etməlidirlər. İddiaçıların təklifləri 14.02.2024-cü il saat 11:00 tarixinə Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat (DOST) Agentliyində (Ünvan: Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, İ.Qutaşlı küçəsi, 86) açılaçaqdır.

Tender komissiyası

Əlaqə telefonları:

BAŞ REDAKTOR
Bəxtiyar SADIQOV

Qəbul otağı - 539-68-71, Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60
434-63-30, 539-72-39
Məsul katib - 539-43-23, İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
539-44-91, Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Məsul katib müavinləri - 539-84-41, 539-21-00, Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
Parlament və siyasət şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Mühəsiblik - 539-59-33
İqtisadiyyat şöbəsi

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə
contact@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti
Xəstəliklərə qarşı
Sifariş 3682
Sifariş 19
Qiyməti 60 qəpik

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılışına başlanılır!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azər mətbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat
6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat
3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Çirkli hava dünyanı təhdid edir

COP29 bu problemin həllinə necə kömək edəcək?

Son yüz ilin əsas global problemlərindən biri də havanın çirklənməsidir. Buna mineral yanacaqların həddindən artıq istifadəsi, istehsal və istehlakın artması kimi amillər səbəb olub. İndi hava vulkan püskürmələri, bataqlıq qazları, mədənlərdə və ya mağaralarda qaz yığılması, meşə yangınları kimi təbii səbəblərdən daha çox sənaye müəssisələrinin ixrac etdiyi zərərli qazlar hesabına çirklənir.

Hava çirklənməsinin qarşısını almaq ölkəmizdə diqqət mərkəzindədir. Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilib. Buna uyğun olaraq, ətraf mühitin bərpası, yaşıllıqların artırılması, dayanıqlı enerji mənbələrinin səmərəli istifadəsinin təmin edilməsi məqsədilə mühüm işlər həyata keçirilir.

Azərbaycan 2024-cü ildə BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) evsahibliyi etməklə də milli, regional və global səviyyədə ətraf mühitin qorunması və iqlim dəyişmələrinin qarşısını alınması istiqamətində öz töhfəsini verəcək. Ümumiyyətlə, belə mühüm bir tədbirin ölkəmizdə keçirilməsi ilə əlaqədar yekdillik qərarın verilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Azərbaycanı böyük hörmət və etimadın göstəricisidir.

Havanın çirklənməsinin qarşısını almaq üçün onu yaradan səbəbləri bilməliyik

Ekoloq-Jurnalistlər Birliyinin sədri Cəmiş Bəxtiyar deyir ki, yalnız ölkəmizdə deyil, ümumiyyətlə, planetimizdə havanı çirkləndirən əsas amil iri istehsal müəssisələrinin tullantıdır: "İstehsal müəssisələrində yüksək temperatur tələb edən yanacaqlardan istifadə edilir. Texnoloji prosedə müəyyən kimyəvi maddələrdən istifadə edən müəssisələrdən də atmosferə kifayət qədər mənfəət təsir edən tullantılar atılır. Atmosferi çirkləndirən amillərdən biri də daxili yanma mühərriki ilə işləyən avtomobillərdir".

C.Bəxtiyar hava çirkliliyinin minimuma endirmək üçün onu yaradan amilləri bilməyin ilk şərt olduğunu vurğulayır: "Bu problemlərin həlli istiqamətində müvafiq addımlar atılmalıdır. İlk növbədə daxili yanma mühərriki ilə işləyən avtomobillər atmosferə atdığı tullantıların qarşısını almaq üçün onları elektromobillərlə əvəz etmək lazımdır. Prosesə ciddi təsir göstərə biləcək bu məsələni qısa zamanda reallaşdırmaq olmasa da, bu, mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək".

Ekoloq qeyd edir ki, iri yaşayış məntəqələrində, böyük şəhərlərdə və sənaye mərkəzlərində əhalinin sıx olduğu yerlərdə artan tıxac təhlükəsinə qarşı diqqət göstərməlidir. Av-

tomobil tıxacları karbon qazının ən böyük mənbələrindən biridir.

Bioqaz qurğularının tətbiqi vacibdir

İri kənd təsərrüfatları və heyvandarlıq obyektlərində tullantıların düzgün idarə olunması vacib məsələdir. Bioqaz qurğularının tətbiqini bu baxımdan əhəmiyyəti əldənizdirən C.Bəxtiyar bildirir ki, bu proses Hindistan və Çin də daxil olmaqla bir sıra ölkələrdə geniş vüsət alıb: "Belo ki, kənd təsərrüfatı heyvanlarının peyindən metan qazı ayrılır. Bu məhsulu ətrafa atarkən isə metan qazı atmosferin yuxarı təbəqələrinə qalaraq istixana effekti yaradır. Prosesin qarşısını almaq üçün isə bioqaz qurğularından istifadə edilməlidir. Bu zaman metanın ayrılması və onun bir yanacaq kimi istifadəsi iktəroflı fayda verir".

Ekoloq deyir ki, bu kənd təsərrüfatı məhsulundan istifadə həm ətraf mühit üçün çox önəmlidir, həm də enerji və yanacaq probleminin həllində əhəmiyyətli rol oynayar: "Bu, xüsusilə dağlıq və dağətəyi ərazilərdə mühümüdür. Belo ki, dağlıq rayonlarda qazlaşdırma çətin olur. Hətta bir çox dağlıq bölgələrdə qazlaşdırma hələ də mövcud deyil. Belo yerlərdə bioqaz qurğularının istifadəsi mütləqdir. Bu zaman həm əhalinin rifahı yaxşılaşır, həm də meşələrin qırılmasının qarşısı alınır. Təbii qaz olmayan dağ kəndlərində əhali odundan istifadə edir. Həm də nəzərə almaq lazımdır ki, belə olan halda qazlaşdırma üçün ayrılan vəsait dövlətin büdcəsində qalır. Bioqaz qurğularının tətbiqi ilə qaz xəttinin çəkilməsinə və evlərin ayrı-ayrı qazlaşdırılmasına sorf olunan böyük maliyyə vəsaitinə də qənaət edilə bilər".

COP29-un əsas əhəmiyyətli təcrübə mübadiləsidir

C.Bəxtiyar qeyd edir ki, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi, ölkəmizin ətraf mühit problemləri ilə məşğul olan konfransa evsahibliyi etməsi olduqca böyük əhəmiyyət kəsb edir: "Bu tədbir təsirsiz ötürməyəcək. COP29 hədəflədiyimiz müəyyən ətraf mühit problemlərinin həllində xüsusi tökanverici qüvvə olacaq. Belo tədbirlərin əsas əhəmiyyəti təcrübə mübadiləsidir. Dünyanın bir çox ölkəsində ətraf mühit problemləri xüsusilə araşdırılır. Onların həlli istiqamətində müvafiq addımlar atılıb. Bütün bunlar planetimizin ömrünün uzadılması üçün atılan doğru addımlardır. Bu sahədə həyata keçirilən bütün maarifləndirici layihələr prosesin sürətlənməsinə tökan verəcək".

Ekoloq deyir ki, bu ilin Prezident tərəfindən "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan olunması mühüm addımdır: "Dövlətimizin ətraf mühit problemlərinə ayırdığı diqqət göz önündədir. Ölkə rəhbərinin bu qədər əhəmiyyətli məsələlərə şəxson diqqət ayırması xalqımız üçün böyük şansıdır. İşgaldan azad olunmuş bölgələrimizin "yaşıl enerji" zonası elan olunması və ölkəmizdə

ətraf mühit problemlərinin tezliklə uğurlu şəkildə həll edilməsi təqdirəlayiqdir".

Çirkli hava hər il dünyada 9 milyona yaxın insanın ölümünə səbəb olur

İnsan orqanizmində baş verən bəzi xəstəliklər birbaşa havanın çirklənməsi ilə əlaqədardır. Bu problem xüsusilə böyük şəhərlərdə, əhalinin sıx yaşadığı ərazilərdə özünü göstərir. Təxmini hesablamalara görə, atmosferin çirklənməsi dünyada hər il 9 milyona yaxın insanın ölümünə səbəb olur.

Abşeron Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının həkim-terapevti Araz Hüseynov deyir ki, havanın çirklənməsi insult, ürək xəstəlikləri, xroniki obstruktiv ağciyər xəstəliyi, aşağı tonuslu yolların infeksiyaları, ağciyər xərçəngi və şəkərli diabet də daxil olmaqla bir çox xəstəliklərin risk amili kimi müəyyən edilir: "Bəzən hava çirkləndiriciləri ağciyərlər vasitəsilə qan dövranına daxil olaraq həyatı vacib orqanların fəaliyyətinə mənfəət təsir edir. Bunlardan birincisi ağciyərlərdir. Dünyada 1,80 milyon ölüm halı məhz ağciyər xərçənginin payına düşür. ÜST-nin qiymətləndirmələrinə görə, ağciyər xərçəngi ölümlərinin 36 faizi hava çirkləndiricilərinin təsiri ilə əlaqədardır".

Havanın çirklənməsi dünyada ikinci ən çox yayılan ölüm səbəbi olan insult riskini artırır. İnsultla bağlı ölüm hallarının təxminən üçdəbiri məhz çirkləndirilmiş atmosferin təsiri ilə baş verir. A.Hüseynovun sözlərinə görə, son zamanlar asma, anemiyə və allergik xəstəliklərin artmasının əsas səbəblərdən biri də məhz hava çirkliliyidir.

Hava çirklənməsinin mənfəi təsiri yaş artdıqca və immunitet zəiflədikcə daha da güclənir

Həkim-terapevt deyir ki, hava çirkliliyinin artması insan beyninə birbaşa təsir edir, bir sıra nevroloji xəstəliklərin artmasına səbəb olur və mövcud xəstəliklərin şiddətini artırır: "Uzun müddət hava çirkliliyinə məruz qaldıqda bu, insanın öyrənmə, anlama funksiyalarına təsir edir, yaddaşsızlığa, ümumi halsızlığa və başağrılarına səbəb olur. Bu ekoloji problem eyni zamanda sümük kütlesinin azalmasına, osteoporoz, sonsuzluğa və mədə-bağirsaq sistemi xəstəliklərinin artmasına tökan verir. Təsəffüf deyil ki, qıvcıqlımsız bağırsağ sindromu son illərin ən çox rast gəlinən xəstəliklərindəndir".

Mütəxəssis bildirir ki, hava çirkliliyinin mənfəi təsirləri yaş artdıqca və immunitet zəiflədikcə özünü daha çox göstərir. Elə buna görə də sözügedən ekoloji problem uşaqlara, yaşlılara, hamilələrə və xroniki xəstəliyi olanlara daha çox təsir edir, onlarda sadaladığımız xəstəliklərin yaranma tezliyini artırır.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Azərbaycan" qəzeti redaksiyasının kollektivi iş yoldaşları Elçin Cəfərova əzizi
RUQİYƏ CƏFƏROVANIN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.